

Bi4340c Biologie člověka - cvičení

Somatoskopie

Somatoskopie vs. somatometrie

Obě jsou vyšetřovací metody biologické antropologie.

Somatometrie (antropometrie): získává hodnoty znaků metricky (měřeními), jedná se o délkové míry, obvody, oblouky, úhly apod.

Somatoskopie používá k ohodnocení znaku slovní výrazy předem dohodnuté a přesně vymezené, jedná se o **deskriptivní charakteristiku určitého znaku**. Na základě pozorování studujeme vývoj, velikost nebo chybění určitého znaku. Existují různá **kreslená schémata**, která deskriptivní údaje definují přesněji a umožní často lepší vyjádření tvaru než pouhý popis.

Největší část somatoskopických znaků je možné vyjádřit jednoduše pouze ve 3 stupních jejich vytvoření jako znak podprůměrný, průměrný, nadprůměrný; nebo malý, střední, velký apod.

Hodnotíme: I. Popisné znaky na hlavě

II. Popisné znaky na těle

III. Popisné znaky na chrupu

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Vlasy a vousy

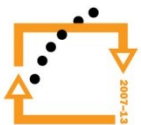
Barva vlasů

- pro orientační určení barvy vlasů můžeme použít 3 stupně hodnocení: 1. světlé, 2. střední, 3. tmavé
- rutilní (zrzavé) vlasy nezařazujeme do žádné z těchto skupin, ale stavíme je zcela mimo
- k objektivnímu určení barvy vlasů slouží různé vzorníky, např. barevně natištěné na kartonu, ty však neposkytují přesné výsledky. Nejčastěji se používají vzorníky zhotovené z umělých vlasů, u kterých můžeme příslušný pramének přímo položit do vlasů vyšetřovaného. Tímto způsobem na denním světle přesně určíme barevný odstín vlasů.
- barevný odstín vlasů určujeme v místě, kde jsou vlasy nejméně vystaveny vlivům slunce (na temeni poblíž vlasového víru po rozhrnutí vrchních vrstev vlasů)
- nejpoužívanější vzorkovnice pro určování barvy vlasů je **Fischerova-Sallerova tabulka:**
- 30 vzorků umělých vlasů: 24 vzorků od nejsvětlejších (A) po nejtmaší (Y)

6 rutilních vzorků označeno římskými číslicemi I - VI

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Vlasy a vousy

Hranice vlasů nad čelem

1. rovná, 2. konvexní oblouk, 3. konkávní oblouk, 4. srdčitá
nebo a) bez špičky nad čelem, b) se špičkou nad čelem

rovná

konvexní oblouk

konkávní oblouk

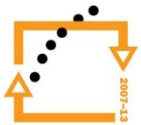

srdčitá

Obr. 106. Hranice vlasů nad čelem

EVROPSKÁ UNIE

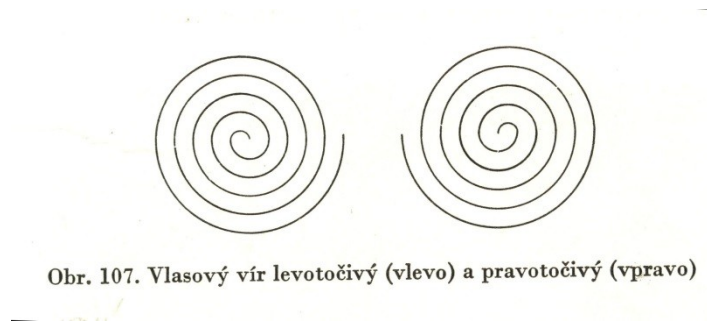
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Vlasy a vousy

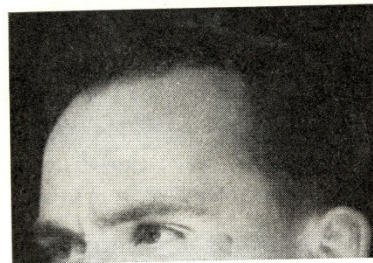
Směr růstu vlasů: 1. dozadu, 2. do stran, 3. dopředu

Vlasový vír: umístění 1. uprostřed, 2. vpravo, 3. vlevo. Někdy bývají víry dva.

směr růstu vlasů: 1. pravotočivý, 2. levotočivý

Typy lysin: 1. typ skráňový, 2. typ čelní, 3. typ tonzurový (v místě vlasového víru), 4. celková plešatost

skráňový

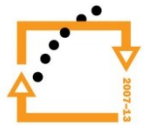

čelní

Obr. 108. Typy lysin

EVROPSKÁ UNIE

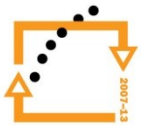
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Vlasy a vousy

- Vousy:**
1. velmi slabě vytvořené na tvářích pod uchem a na dolní části brady
  2. slabě vytvořené – vyskytují se ne příliš hustě na tvářích pod uchem a na bradě
  3. střední – celistvý pokryv vousů, ale s oslabením v dolní části obličeje, tváře jsou mírně porostlé
  4. silně vytvořené - souvislý pokryv hustými vousy, tváře nejsou příliš zarostlé
  5. velmi silně vytvořené – neobyčejně bohaté vousy pokrývající kromě brady i velkou část tváří

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

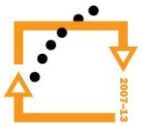
Oči

Barva duhovky

- barvou očí rozumíme barvu duhovky (iris), která je závislá na množství pigmentu a na hloubce jeho uložení, protože duhovka se skládá z více vrstev
- složení a barva melaninu v duhovkách jsou u různých barev duhovky stejné
- je-li v základní vrstvě malé množství melaninových zrn, duhovky se jeví jako šedé, modré nebo zelené, je-li pigmentem nasycena i přední vrstva, duhovky nabývají barvy hnědé až černohnědé
- zabarvení duhovky je závislé na dědičných faktorech, tmavá pigmentace je dominantním znakem, barva světlá (šedá a modrá) je recesivně dědičným znakem
- světlé duhovky se vyskytují pouze u Evropanů a jejich potomků, a to jen u některých. V naší populaci má tmavé oči každý pátý muž, více než každý druhý muž má oči světlé, zbývající mají oči melírované. U žen jsou tmavé oči častější. Dosud nikdo nezná příčiny depigmentace duhovek Evropanů a zatím se nenašel adaptivní vztah mezi depigmentací duhovky a funkčními vlastnostmi oka.

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Oči

Barva duhovky

- při určování barvy očí postupujeme stejně jako při určování barvy vlasů – na oči by mělo dopadat denní světlo
- při hrubém členění dělíme oči na 1. světlé, 2. střední (melírované), 3. tmavé
- podrobnější dělení: oči světle modré, modré, tmavě modré, světle šedé, tmavošedé, zelené, světle hnědé, hnědé, tmavohnědé a černohnědé apod.
- pro objektivní určování se používají vzorníky barvy očí, nejznámější jsou vzorník **Martinův** (16 vzorků), vzorník Martin-Schultzův (20 vzorků), vzorník Martin-Sallerův (8 vzorků) atd.
- tyto vzorkovnice mají modely duhovky zhotovené ze skla, které nejlépe odpovídá skutečným poměrům oka. Barva očí podle vzorkovnic tištěných na papíře se určuje mnohem hůře a nepřesněji.

EVROPSKÁ UNIE

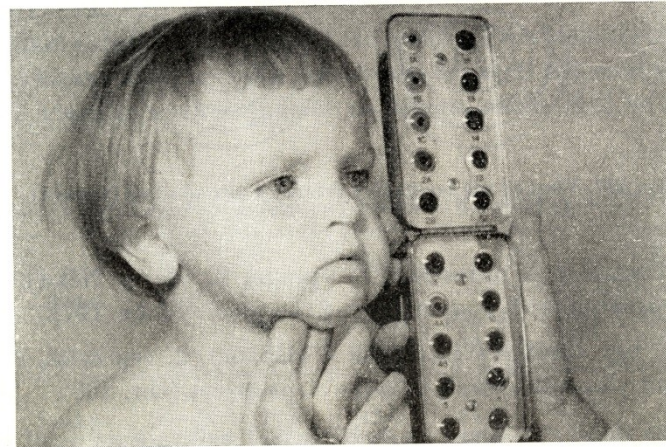

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Oči

Barva duhovky

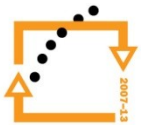
- vyšetřovaného postavíme proti oknu, položíme mu vzorník vedle očí a srovnáváme barvy vzorníku s barvou duhovky vyšetřovaného
- při dlouhém bdění duhovka zpravidla trochu zesvětlá, stejně jako při dlouhodobé nemoci
- u albínů chybí pigment úplně, duhovka má barvu červenou, podmíněnou prosvítajícím očním pozadím a cévní pletení
- v ojedinělých případech má jedinec různě zbarvené duhovky, tento stav se označuje jako *heterochromia iridis*

Obr. 109. Stanovení odstínu očí podle vzorníku R. Martina a B. Schultze
(Foto M. Prokopec)

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Oči

Barva duhovky

- vzorníky mají různý počet barevných odstínů, takže existuje převodní tabulka, upravená podle Martina a Sallera

Tab. 3

Barva	Vzorník podle R. Martina	Vzorník podle R. Martina a B. Schultze	Vzorník podle R. Martina a K. Sallera
Černohnědá	1		
Tmavohnědá	2, 3	12—16	7—8
Hnědá	4		
Světlehnědá	5, 6		
Šedá	7, 8	7—11	5—6 (tmavá)
Tmavošedá	9, 10	3—6	3—4 (světlá)
Světlešedá	11, 12		
Modrá	13, 14, 15	1—2b	1—2
Světlemodrá	16		

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Oči

Barva bělimy

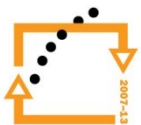
- bělima má pro malé množství cév šlašitý vzhled a barvu mléčně bílou, v dětství je tenká a dostává od prosvítající cévnatky namodralý nádech, ve stáří se v ní ukládají zrníčka tuku, která jí dodávají žlutavý odstín
- barvu určujeme slovním popisem: 1. bílá, 2. žlutavá, 3. namodralá, 4. našedlá
- barva bělimy se může výrazně změnit při některých onemocněních na žlutou nebo modrou

Struktura duhovky

- větším či menším nahromaděním pigmentu v určitých zónách duhovky jsou způsobeny kresby, které jsou dědičné
- jsou pozorovatelné již pouhým okem, jejich charakter však lze nejlépe určit pomocí 40 W žárovky a zvětšující lupy
- **Zieglmayerovo schéma** struktury duhovky

EVROPSKÁ UNIE

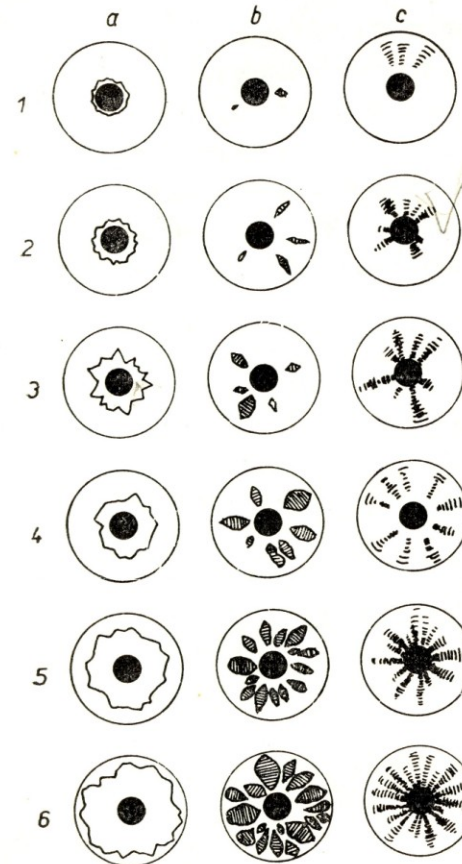
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Oči

Ziegelmayerovo schéma struktury duhovky:

sloupec a) kresby koncentrické, b) kresby kryptovité, c) paprscité

shora dolů od č. 1 k č. 6 přibývá těchto kreseb kvantitativně

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

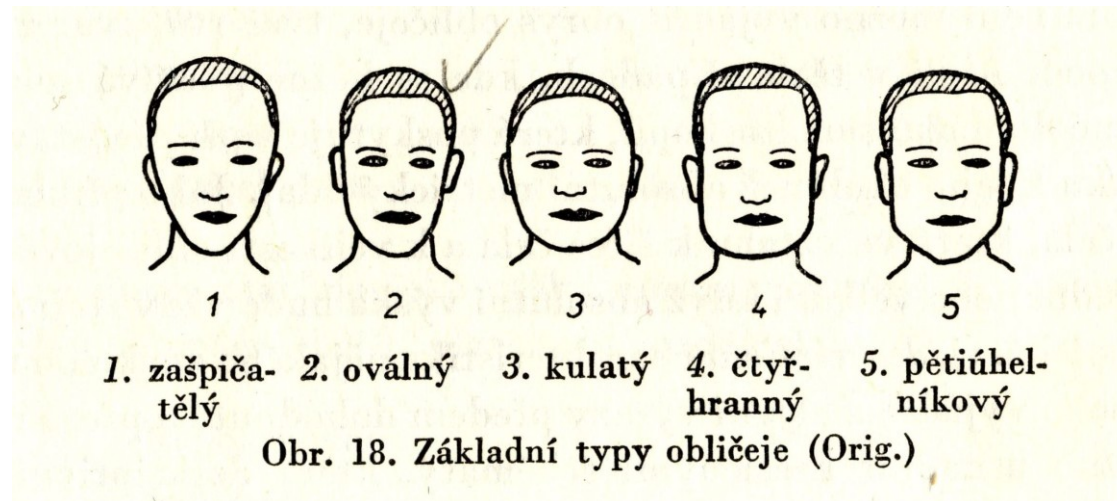
Klenutí temene z profilu: 1. ploché, 2. středně klenuté, 3. velmi klenuté

Tvar týlu z profilu: 1. protažený, 2. klenutý, 3. střední, 4. vysoký, 5. velmi vysoký

Výška hlavy z profilu: 1. velmi nízká, 2. nízká, 3. střední, 4. vysoká, 5. velmi vysoká

Celkový tvar hlavy zředu: nejčastější obrysy fyziognomického obličeje:

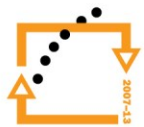
1. zašpičatělý, 2. oválný, 3. kulatý, 4. čtyřhranný,
5. pětiúhelníkový

Obr. 18. Základní typy obličeje (Orig.)

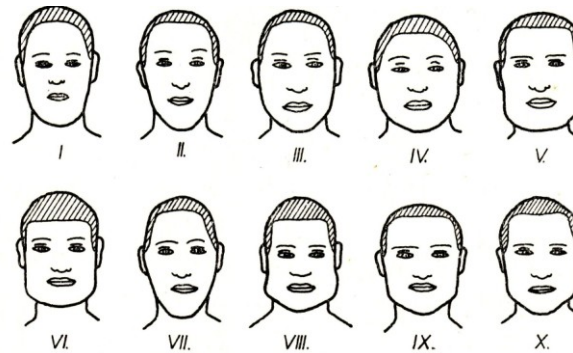
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Celkový tvar hlavy zředu - třídění podle Pöchové (10 typů):

1. **eliptický** – největší šířka je přibližně v krajině jařmových kostí
2. **oválný** – zužující se k bradě
3. **oválný** – zužující se k temeni
4. **kulatý** – krátký obličej s rovnoměrně zaokrouhlenou jak horní, tak i dolní částí
5. **obdélníkový**
6. **čtvercový** – od obdélníkového se liší menší relativní výškou
7. **romboidní** – je charakterizován zúžením jak horní, tak i dolní části, největší šířka je v krajině jařmových kostí
8. **trapezoidní** – liší se od obdélníkového tím, že brada vystupuje dopředu, přičemž dostaneme kontury připomínající pětiúhelník, vyznačuje se značným rozšířením dolních partií obličeje
9. **obráceně trapezoidní** – brada opět vystupuje dopředu, největší rozšíření je však v horní části hlavy
10. **pětiúhelníkový**

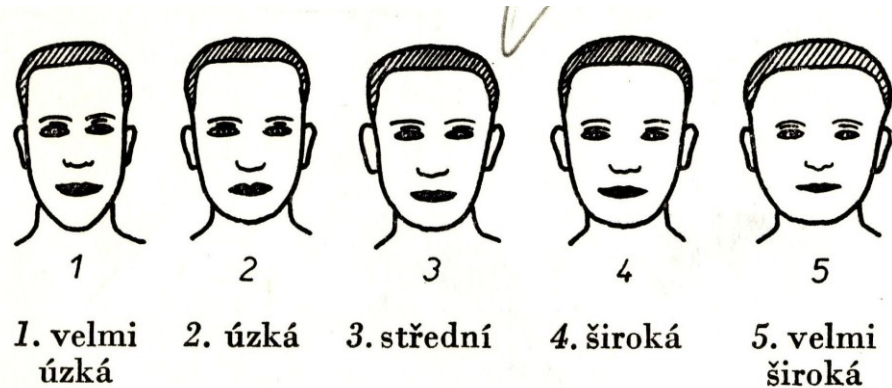
Obr. 19. Schéma obrysu obličeje podle H. Pöchové

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Vzájemný poměr výšky a šířky obličeje

Výšku obličeje udáváme při somatoskopickém pozorování 1. velmi vysokou, 2. vysokou, 3. střední, 4. nízkou a 5. velmi nízkou vzhledem k poměrům hlavy a hlavně ve vztahu k šířce obličeje.

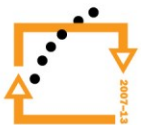
Šířku obličeje hodnotíme podobným způsobem relativně k jeho výšce jako 1. velmi úzkou, 2. úzkou, 3. střední, 4. širokou, 5. velmi širokou.

Obr. 20. Šířka obličeje (Orig.)

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Krajina čelní

Výška čela: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Hodnotíme relativně vzhledem k obličejové části:

Šířka čela: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Hodnotíme relativně vzhledem k obličejové části a k výšce čela:

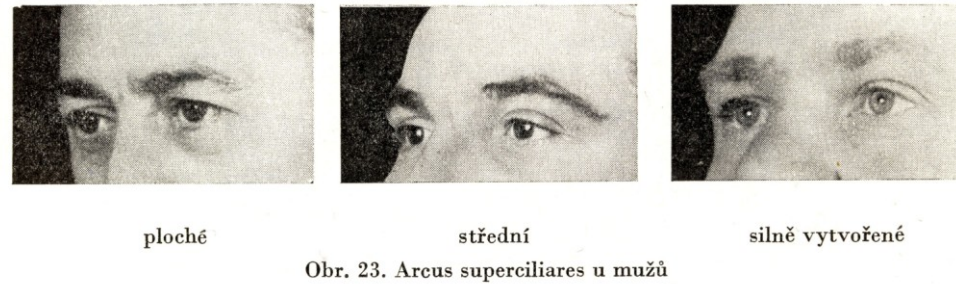
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Profil čela: 1. ubíhavé, 2. klenuté, 3. kolmé

Tubera frontalia: 1. nejsou vyznačena, 2. vyznačena, 3. silně vyznačena:

Arcus superciliares: 1. ploché, 2. střední, 3. silně vytvořené:

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

*Glabella: 1. plochá, 2. střední, 3. vyklenutá:

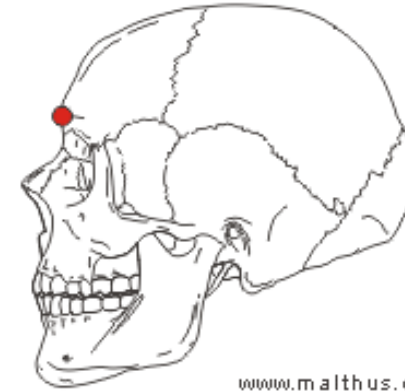

plochá

střední

vyklenutá

Obr. 24. Glabella u mužů

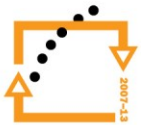
www.malthus.com.br

*glabella – bod ležící nad nosním kořenem na dolní části čela, nejvíce vpředu v mediánní rovině mezi obočím

Lineae temporales: 1. neznatelné, 2. středně vyznačené, 3. silně vyznačené.

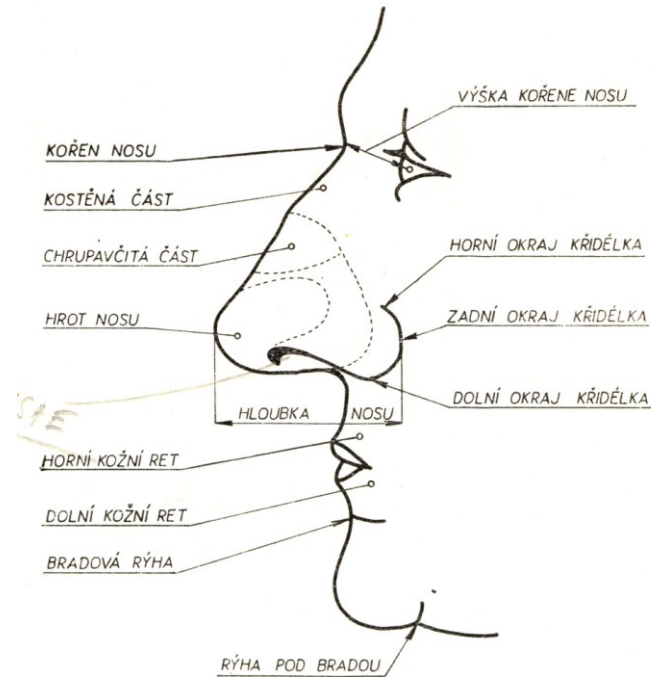
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Krajina nosní

- v krajině nosní se nachází velmi mnoho znaků s velkou variační šíří
- anatomie:

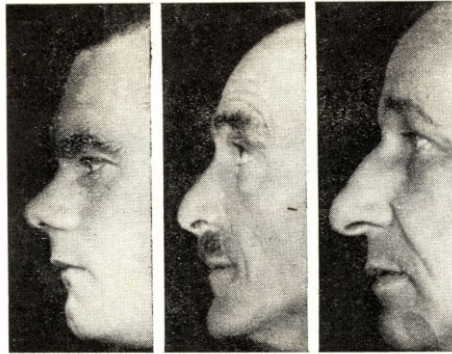
Obr. 25. Anatomické poměry nosní krajiny a brady
(Orig. upraven podle R. Martina)

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

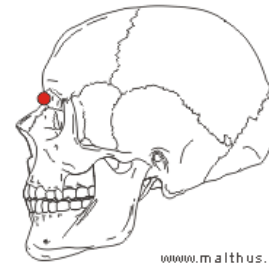
Krajina nosní

Výška nosu: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Tímto údajem rozumíme výšku celého nosu od bodu *nasion k **subnasale a hodnotíme ji relativně k jeho šířce i k výšce obličeje.

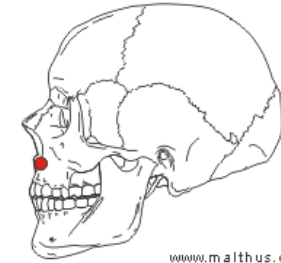

malá střední velká

Obr. 26. Výška nosu

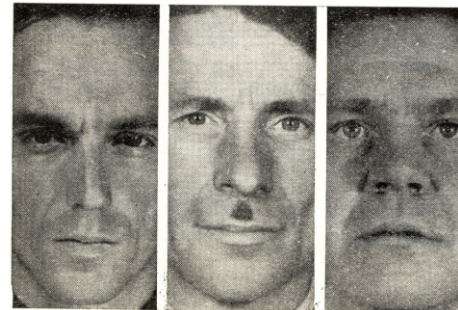

www.malthus.com.br

www.malthus.com.br

Šířka nosu: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Jde opět o relativní vztah k výšce nosu. Šířku nosu pozorujeme v místě největší šířky nosních křidélek:

malá střední velká

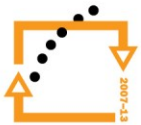
Obr. 27. Šířka nosu

* nasion – bod ležící v mediánní rovině na kořenu nosu v místě švu sutura frontonasalis na horním okraji nosních kůstek

** subnasale – bod ležící v úhlu, který svírá obrys nosní přepážky a horního rtu

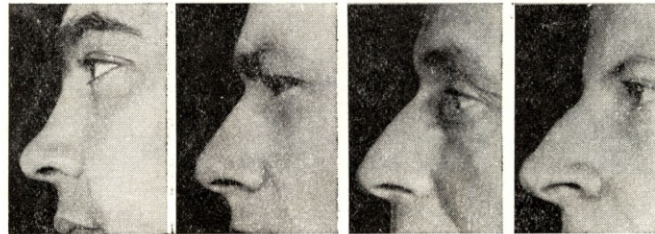
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Profil hřbetu nosu: nejjednodušší třídění tohoto znaku: 1. konkávní, 2. rovný, 3. konvexní. Poměry bývají často velmi složité, zejména u nosů konvexních, kde se může dále rozeznávat jednoduchý oblouk, vlnitost nebo hrbol:

konkávní

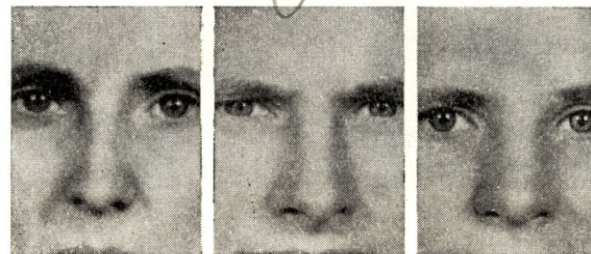
rovný

konvexní

vlnitý

Obr. 28. Profil hřbetu nosu

Šířka hřbetu nosu: 1. úzká, 2. střední, 3. široká:

úzký

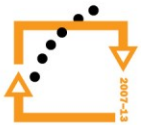
střední

široký

Obr. 29. Šířka hřbetu nosu

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Kostěná část nosu: 1. úzká, 2. střední, 3. široká

Chrupavčitá část nosu: 1. užší než kostěná část a hrot, 2. stejně široká jako kostěná část a hrot nebo proti hrotu o něco širší, 3. širší než kostěná část a hrot, proti oběma těmto partiím vyčnívá do stran:

užší než kostěná část a hrot   stejně široká jako kostěná část a hrot
Obr. 30. Chrupavčitá část nosu

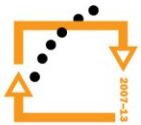
Velikost hrotu nosu: 1. malá, 2. střední, 3. velká:

malá   střední   velká
Obr. 31. Velikost hrotu nosu

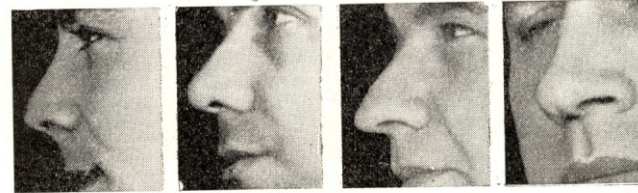

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tvar hrotu nosu: 1. oploštělý, 2. zaoblený, 3. hranatý, 4. ostrý, 5. rozdvojený:

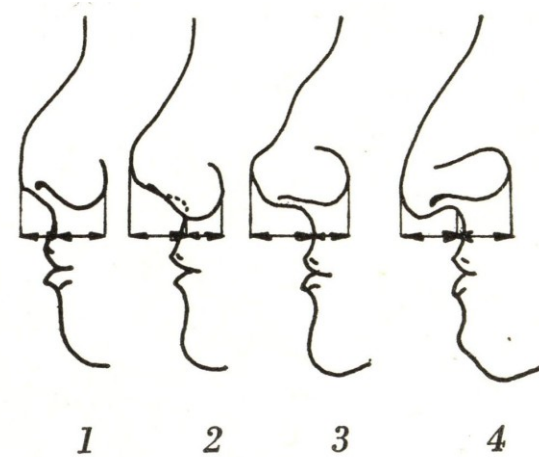
oploštělý

zaoblený

ostrý

rozdvojený

Obr. 32. Tvar hrotu nosu

Obr. 37. Tvar hrotu nosu 1. oploštělý, 2. zaoblený, 3. hranatý, 4. ostrý

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Směr hrotu nosu: 1. nahoru, 2. vodorovně, 3. dolů:

nahoru

vodorovně

dolů

Obr. 33. Směr hrotu nosu

Šířka kořene nosu: 1. úzká, 2. střední, 3. široká:

úzká

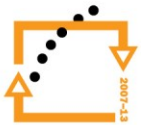
střední

široká

Obr. 34. Šířka kořene nosu

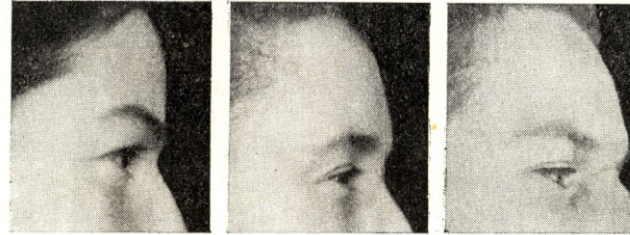
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Výška kořene nosu: 1. nízká, 2. střední, 3. vysoká:

nízká

střední

vysoká

Obr. 35. Výška kořene nosu

Přechod čela ve hřbet nosu: 1. plynulý (linie čela přechází bezprostředně v linii nosu), 2. mírně prohloubený, 3. zářez:

plynulý

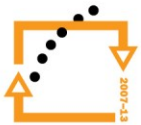
mírně prohloubený

se zářezem

Obr. 36. Přechod čela ve hřbet nosu

EVROPSKÁ UNIE

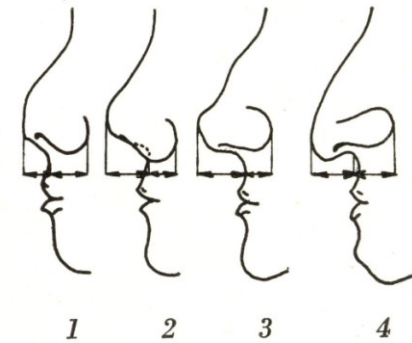

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

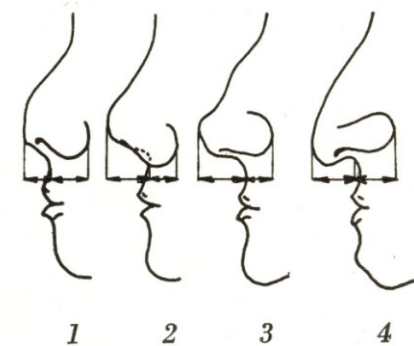
Nasazení nosních křidélek: vztahuje se k celkové hloubce nosu, kterou tvoří projektivní vodorovná vzdálenost hrotu od zadního okraje křídélka, bývá: 1. daleko vzadu, 2. středně, 3. vpředu:

Nasazení nosních křidélek 1. daleko vzadu, 4. středně,
2. a 3. vpředu

Dolní okraj křidélek ve vztahu k septu: 1. ve výši septa, 2. pod septem, 3. nad septem:

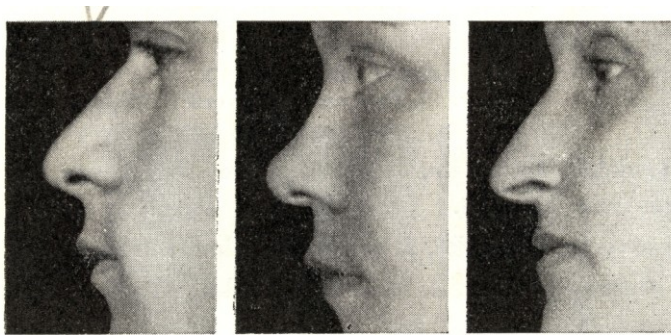
Dolní okraj křidélek 1. a 3. ve výši septa, 2. pod septem,
4. nad septem (Podle J. Weninger)

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Dolní okraj křidélek ve vztahu k septu: 1. ve výši septa, 2. pod septem, 3. nad septem:

Délka nosních otvorů: 1. krátké, 2. střední, 3. dlouhé

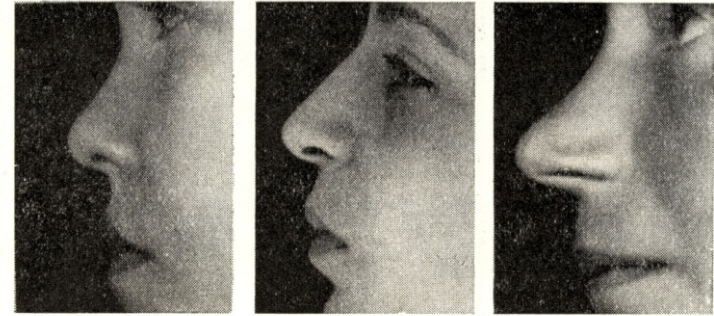

ve výši septa

mírně pod septem

nad septem

Obr. 38. Dolní okraj křidélek

krátké

střední

dlouhé

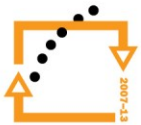
Obr. 39. Délka nosních otvorů

Šířka nosních otvorů: 1. malá, 2. střední, 3. velká

Směr nosních otvorů: 1. rovnoběžný, 2. sbíhavý, 3. příčně položený

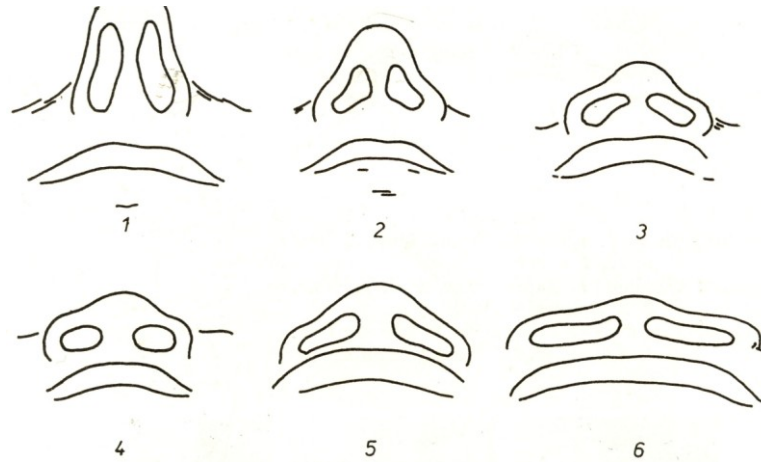

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tvar nosních otvorů: 1. podlouhlý, 2. oválný, 3. kulatý, 4. trojúhelníkový, 5. fazolovitý.
Těchto pět tvarů je obvyklých u bělochů.

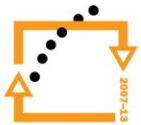
Obr. 40. Tvar nosních otvorů (Schéma podle P. Topinarda)

Výše septa: 1. malá, 2. střední, 3. velká

Šíře septa: 1. malá, 2. střední, 3. velká

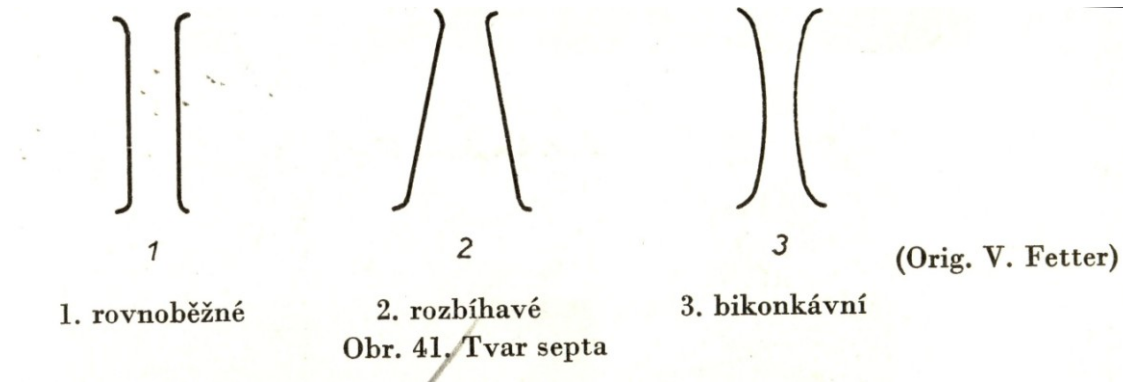
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tvar septa: 1. rovnoběžné, 2. rozbíhavé, 3. bikonkávni.

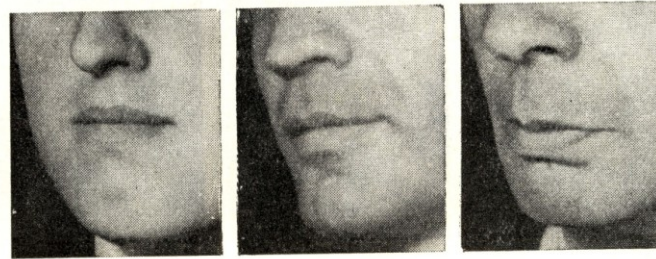
U znaků nosní krajiny se vyskytují asymetrie daleko častěji než v jiných částech obličeje. Zaznamenává se jejich výskyt a současně se k nim připojuje i anamnestické zjištění, zda pocházejí od úrazu nebo zda jsou vrozené.

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Krajina rtů a brady

Výška horního rtu: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Jde o kožní ret, tj. vzdálenost od báze septa k hornímu okraji červené části rtu:

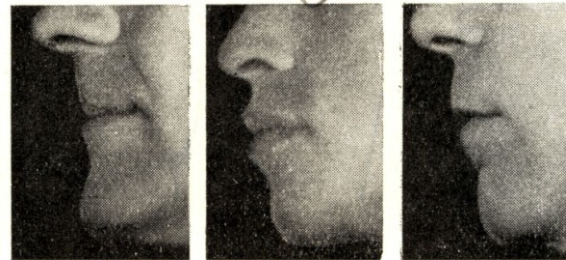
malá

střední

velká

Obr. 42. Výška horního rtu

Profil horního rtu: 1. rovný, 2. konkávní, 3. konvexní:

rovný

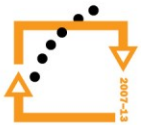
konkávní

konvexní

Obr. 43. Profil horního rtu

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Šířka filtra: 1. malá, 2. střední, 3. velká:

malá

střední

velká

Obr. 44. Šířka filtra

Hloubka filtra: 1. malá, 2. střední, 3. velká

malá

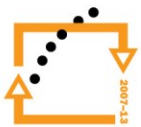
střední

velká

Obr. 45. Hloubka filtra

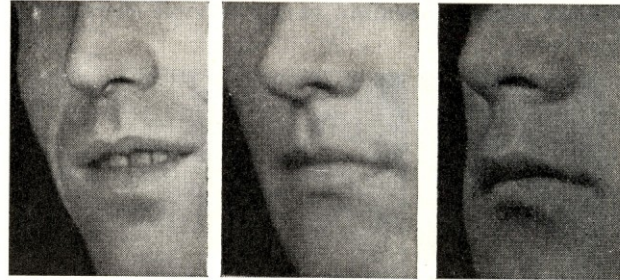

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tvar filtra: 1. obdélníkové, 2. trojúhelníkové, 3. kapkové, 4. bikonkávní

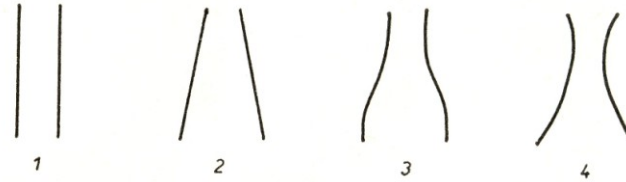

obdélníkové

trojúhelníkové

kapkové

Obr. 46. Tvar filtra

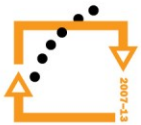
(Orig. V. Fetter)

1. obdélníkové 2. trojúhelníkové 3. kapkové 4. bikonkávní

Obr. 47. Tvar filtra

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Výška dolního rtu: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Jde o kožní ret, tj. vzdálenost od dolního okraje červené části rtu až k bradové rýze:

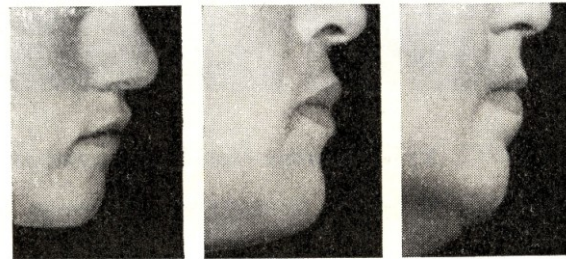
malá

střední

velká

Obr. 48. Výška dolního rtu

Profil dolního rtu: 1. rovný, 2. konkávní, 3. konvexní:

rovný

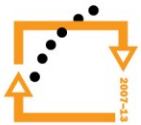
konkávní

konvexní

Obr. 49. Profil dolního rtu

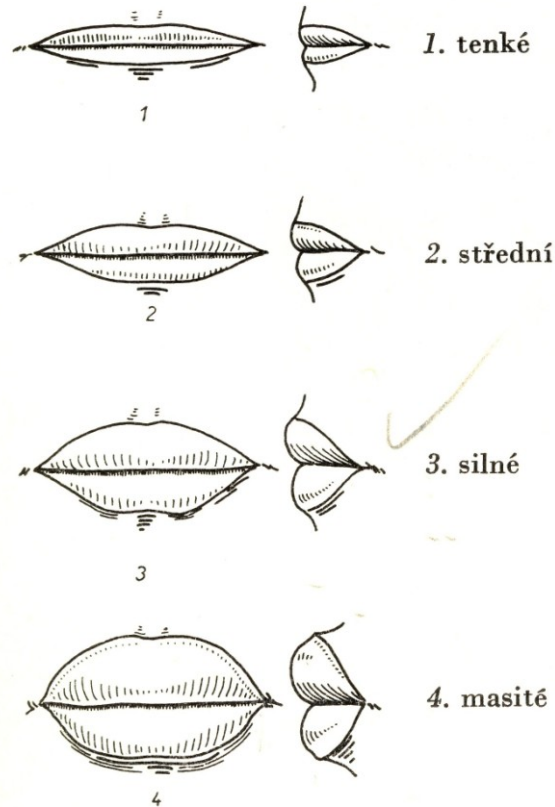
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tloušťka rtů (jde o červenou část obou rtů dohromady):

1. rty jsou tenké, 2. střední, 3. silné, 4. masité:

Obr. 50. Tloušťka rtů
(Podle R. Martina a K. Sallera.)

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Šířka rtů (jde o červené části obou rtů dohromady): 1. úzké, 2. střední, 3. široké:

úzká

střední

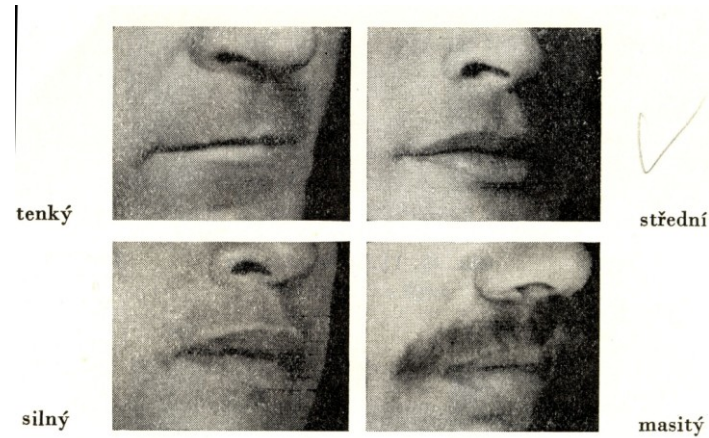
široká

Obr. 51. Šířka rtů

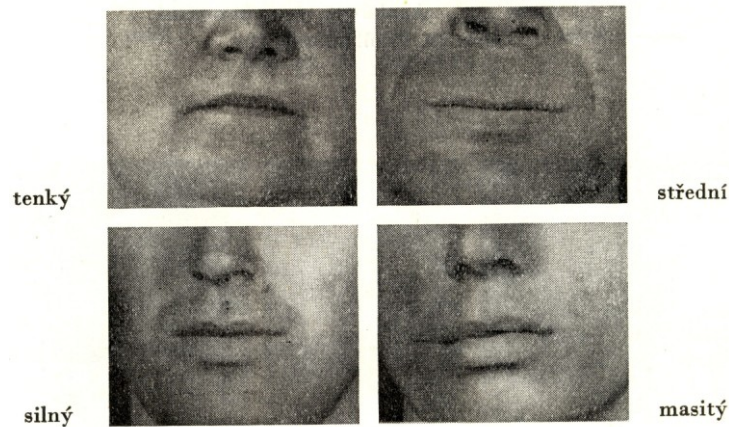
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Výška červené části horního rtu: ret je 1. tenký, 2. střední, 3. silný, 4. masitý:

Obr. 52. Výška červené části horního rtu

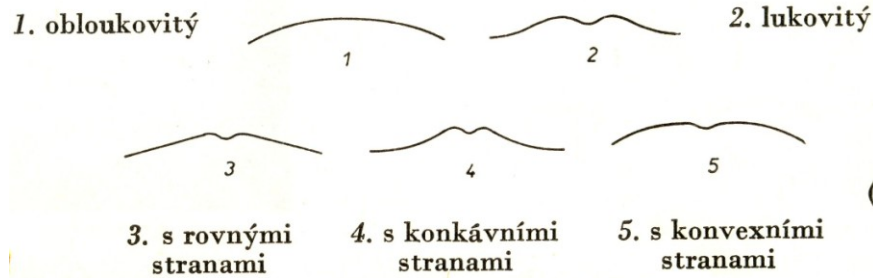
Výška červené části dolního rtu: ret je 1. tenký, 2. střední, 3. silný, 4. masitý

Obr. 53. Výška červené části dolního rtu

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Obrys červené části horního rtu: 1. obloukovitý, 2. lukovitý, 3. s rovnými stranami, 4. s konkávními stranami, 5. s konvexními stranami

(Orig. V. Fetter)

Obr. 54. Obrys červené části horního rtu

1   2   3

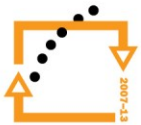

4   5

Obr. 55. Obrys červené části horního rtu
1. obloukovitý, 2. lukovitý, 3. s rovnými stranami,
4. s konkávními stranami, 5. s konvexními stranami

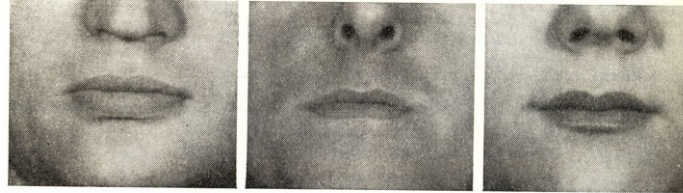
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Obrys červené části dolního rtu: 1. obloukovitý, 2. zvlněný

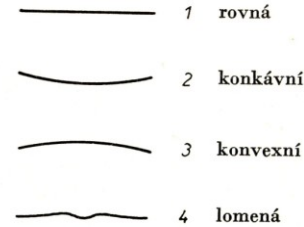
obloukovitý

zvlněný

zvlněný, líčením
upravený na obloukovitý

Obr. 56. Obrys červené části dolního rtu

Linie úst: 1. rovná, 2. konkávní, 3. konvexní, 4. lomená, 5. esovitá

Obr. 57. Linie úst

(Orig. V. F)

rovná

konká

konvexní

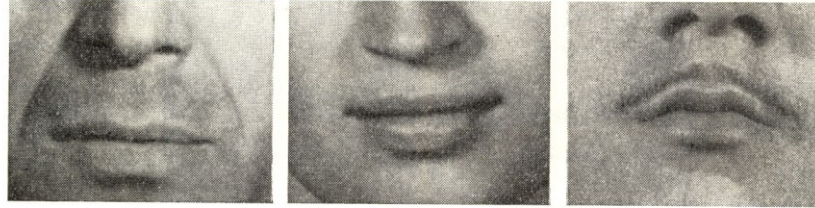
lomená

Obr. 58. Linie úst

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Koutky úst (vzhledem k linii úst): 1. v rovině, 2. nad linií úst, 3. pod linií úst

v rovině

nad linií úst

pod linií úst

Obr. 59. Koutky úst

Bradová rýha (mentolabiální): 1. chybí, 2. mělká, 3. střední, 4. hluboká

chybí

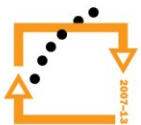
střední

hluboká

Obr. 60. Mentolabiální rýha

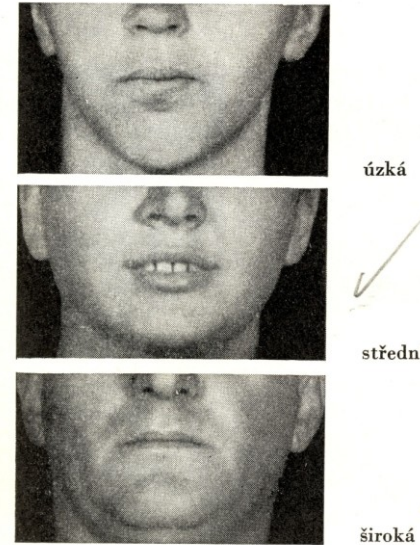
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

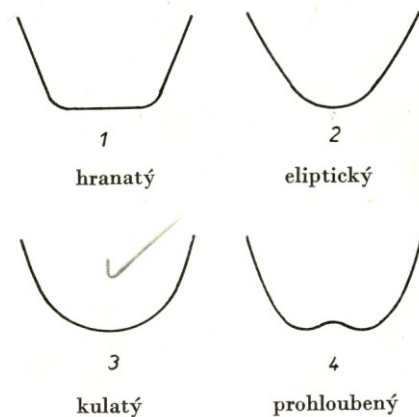
Šířka brady: 1. úzká, 2. střední, 3. široká

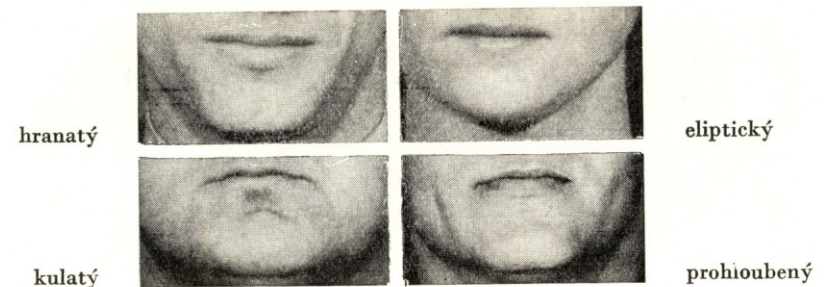
Obr. 61. Šířka brady

Výška brady: 1. malá, 2. střední, 3. vysoká

Tvar brady: 1. hranatý, 2. eliptický, 3. kulatý, 4. prohloubený

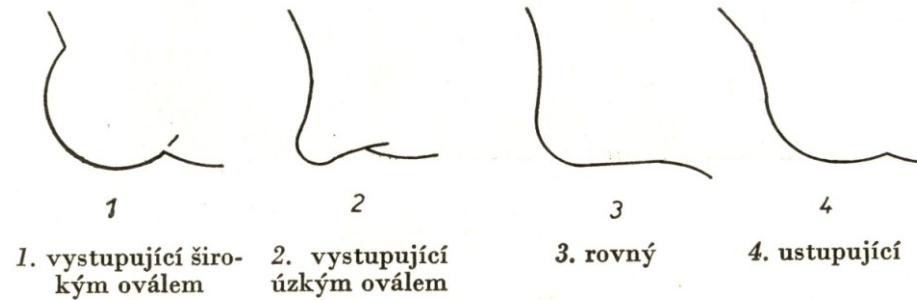
Obr. 62. Tvar brady

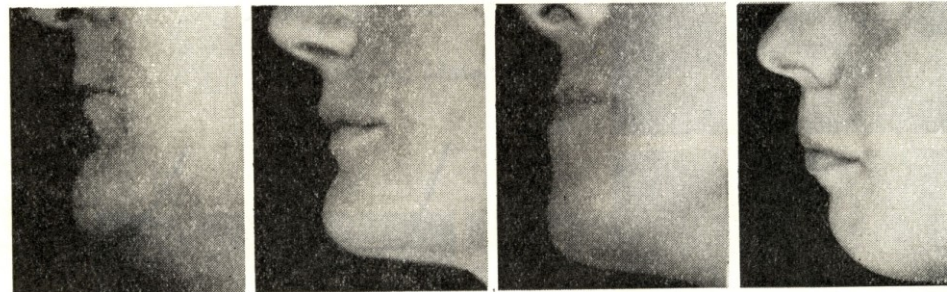
Obr. 63. Tvar brady

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Profil brady: 1. vystupující širokým oválem, 2. vystupující úzkým oválem, 3. rovný, 4. ustupující

Obr. 64. Profil brady

vystupující
širokým oválem

vystupující
úzkým oválem

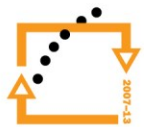
rovný

ustupující

Obr. 65. Profil brady

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Důlek na bradě: 1. chybí, 2. slabě vyznačen, 3. silně vyznačen

chybí

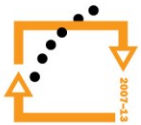
slabě vyznačen

silně vyznačen

Obr. 66. Důlek na bradě

EVROPSKÁ UNIE

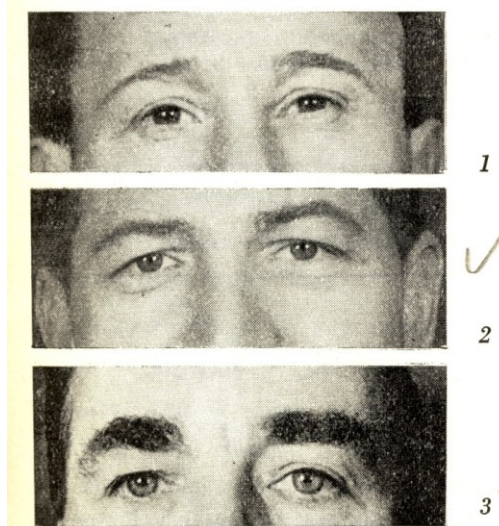
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Krajina očí

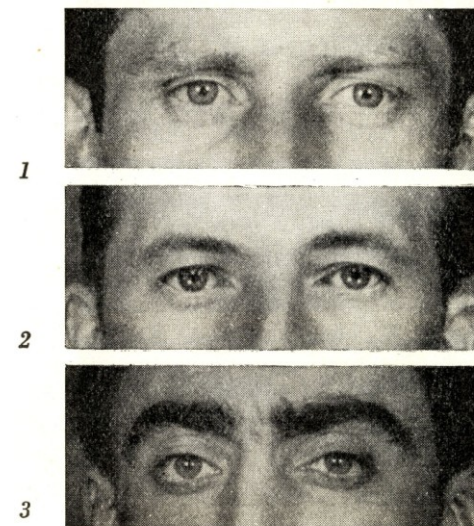
Šířka obočí (ve směru kolmém na délku): 1. malá, 2. střední, 3. velká

Hustota obočí: 1. malá, 2. střední, 3. velká

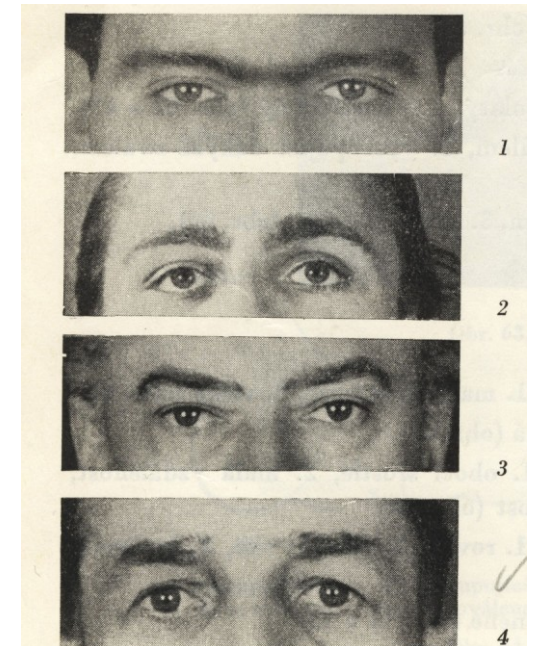
Vzdálenost obočí (od mediánní roviny): 1. obočí srostlé, 2. malá vzdálenost, 3. střední vzdálenost, 4. velká vzdálenost

Obr. 67. Šířka obočí
1. malá, 2. střední, 3. velká

Obr. 68. Hustota obočí
1. malá, 2. střední, 3. velká

Obr. 69. Vzdálenost obočí
1. srostlé, 2. malá vzdálenost, 3. střední vzdálenost, 4. velká vzdálenost

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

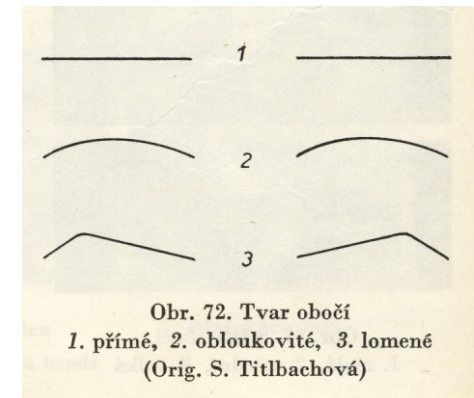
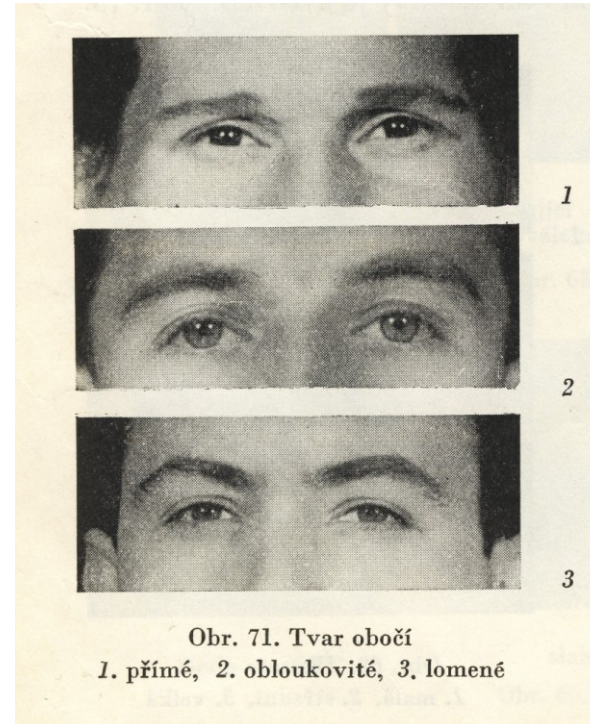
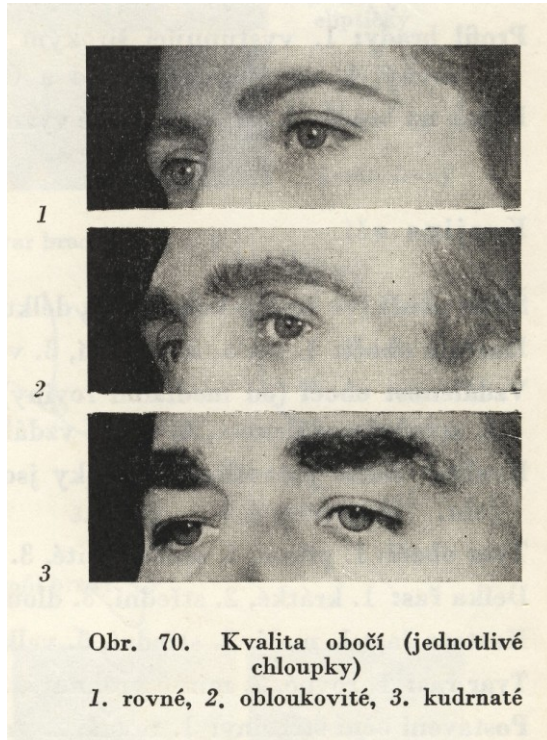
Kvalita obočí: jednotlivé chloupky jsou 1. rovné, 2. obloukovité, 3. kudrnaté

Tvar obočí: 1. přímé, 2. obloukovité, 3. lomené

Délka řas: 1. krátké, 2. střední, 3. dlouhé

Hustota řas: 1. malá, 2. střední, 3. velká

Tvar řas: 1. rovné, 2. mírně prohnuté, 3. silně prohnuté

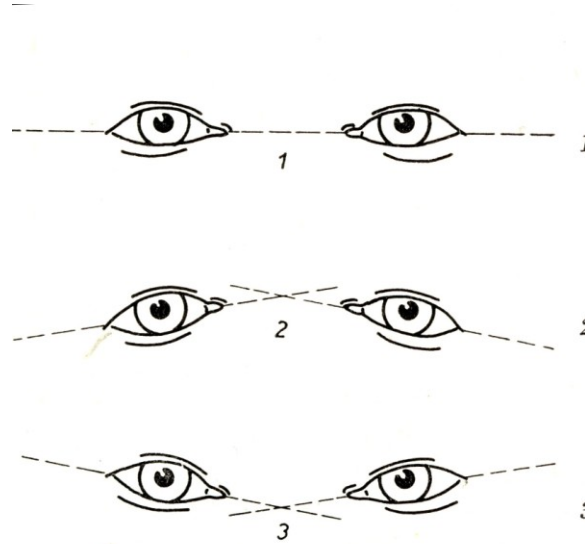

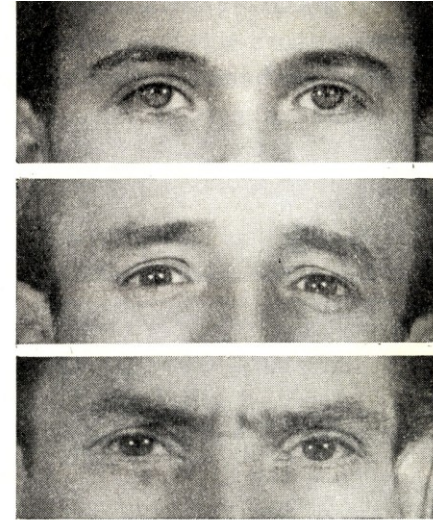

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Postavení oční štěrbiny: 1. rovná, 2. vnější koutek níže, 3. vnější koutek výše

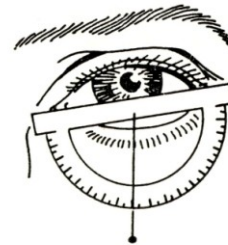

Obr. 73. Postavení oční štěrbiny
1. rovná, 2. vnější koutek níže, 3. vnější koutek
výše
(Orig. S. Titlbachová)

Obr. 74. Postavení oční štěrbiny
1. rovná, 2. vnější koutek níže, 3. vnější
koutek výše

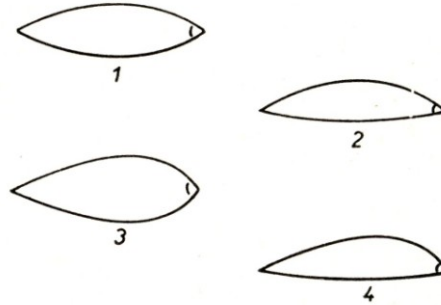
Měření postavení oční štěrbiny:

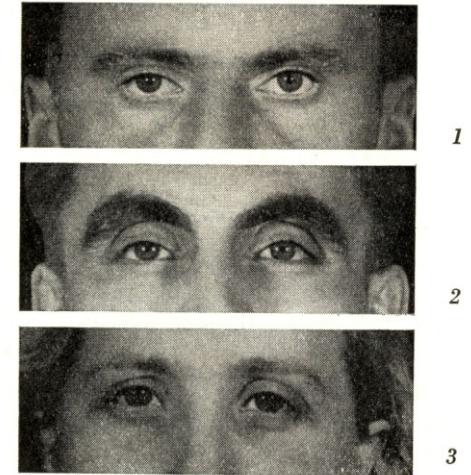
Obr. 75. Měření postavení oční štěrbiny
podle M. Godyckého

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tvar oční štěrbiny: 1. vřetenovitý, 2. polovřetenovitý, 3. mandlovitý, 4. polomandlovitý

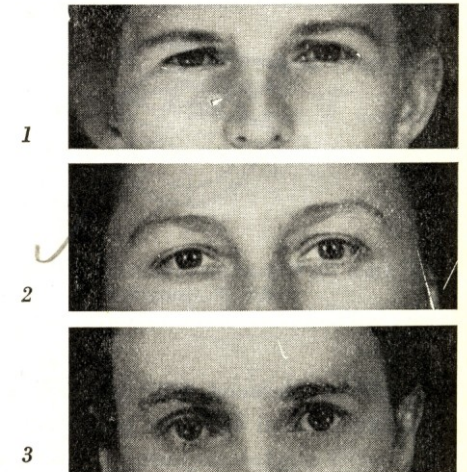

Obr. 76. Tvar oční štěrbiny
1. vřetenovitý, 2. polovřetenovitý,
3. mandlovitý, 4. polomandlovitý

Obr. 77. Tvar oční štěrbiny
1. vřetenovitý, 2. polovřetenovitý,
3. polomandlovitý

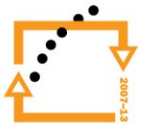
Velikost oční štěrbiny: vzdálenost mezi oběma víčky při pohledu upřeném do dálky. Rozeznává se : 1. úzká, 2. střední, 3. široká.

Obr. 78. Velikost oční štěrbiny
1. úzká, 2. střední, 3. široká

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Záhyby na horním víčku: v některých případech je kůže na horním víčku natažená a netvoří záhyby. Většinou se však skládá do příčných záhybů, které jsou trojího druhu:

1. vrchní, orbitální
2. střední palpebrální
3. dolní, tarzální, u dolního okraje víčka

Záhyby horního víčka: 1. horní víčko bez krycího záhybu, 2. naznačený krycí záhyb, 3. laterální krycí záhyb, 4. značně vyvinutý laterální záhyb

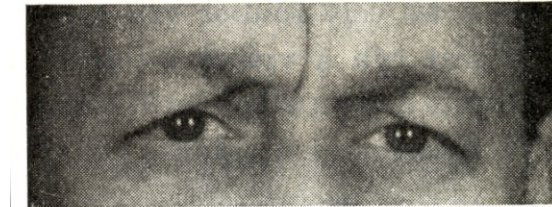
1

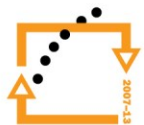
2

3

4

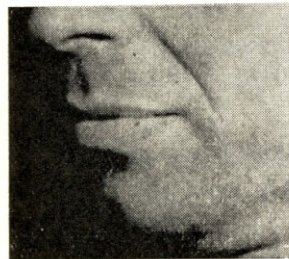

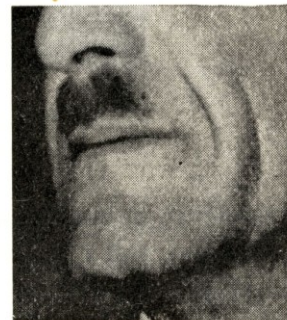
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Rýhy a vrásky na obličeji

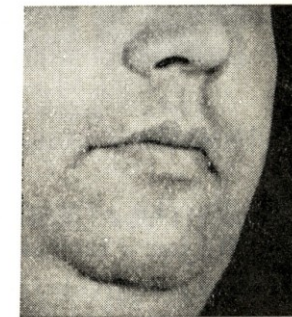
- mají svůj podklad ve vzájemném vztahu svalstva, podkožního tuku a kůže, některé jsou vyznačeny již v zárodečných stádiích
- rozlišujeme:
  1. nosoretní rýhu (nasolabiální) – od nosních křidélek se táhne šikmo dolů kolem ústních koutků
  2. bradovou rýhu (mentální) – na rozhraní dolního rtu a brady
  3. mentomalární rýhu – přechází z tváře do krajiny brady, patrná zejména z profilu
  4. rýhu pod bradou – leží na rozhraní brady a podbradku

Obr. 80. Nasolabiální rýha

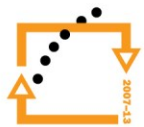
Obr. 81. Dlouhé a hluboké rýhy nasolabiální a mentomalární

Obr. 82. Rýha pod bradou

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

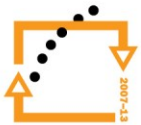
Vrásky na čele

- rozeznáváme 5 stupňů vytvoření těchto vrásek:

1. vrásky úplně chybějí
2. jedna nebo dvě nehluboké vrásky zaujímají méně než třetinu délky čela
3. dvě hlubší vrásky zaujímají přes polovinu čela
4. dvě hluboké vrásky se táhnou přes celé čelo, kromě toho se slabě objevují další příčné vrásky a vertikální vrásky nad kořenem nosu
5. velké množství příčných i podélných vrásek na celém čele

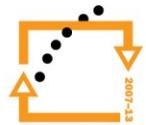

EVROPSKÁ UNIE

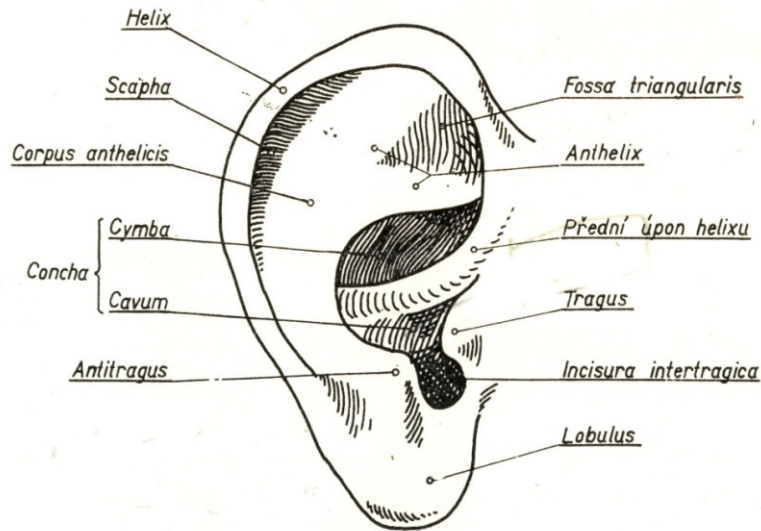
EVROPSKÁ UNIE

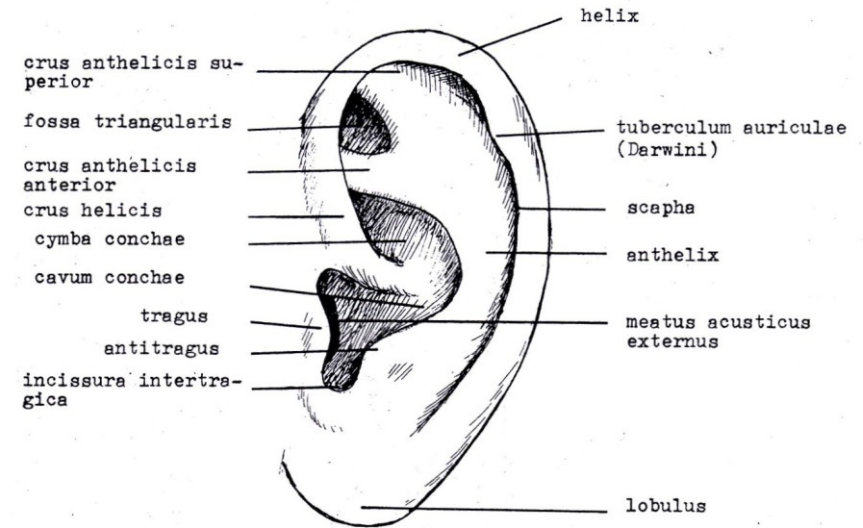
I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Ušní boltce

- délka boltce je přibližně stejná jako výška nosu, jeho horní okraj leží v rovině kořene nosu, dolní okraj v rovině spina nasalis anterior (dolní okraj dutiny nosní)
- podklad boltce tvoří cartilago auriculae, elastická chrupavka zhruba odpovídající tvaru boltce, pouze lalůček nemá chrupavku

Obr. 83. Schéma ušního boltce (Orig.)

Obr. 28. Ušní boltce člověka (Pramen: Borovenský L. et al., 1955)

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

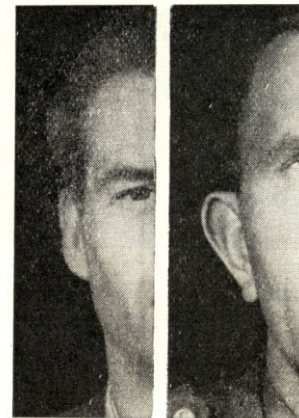
Délka a šířka ušního boltce: hodnotíme jak k sobě navzájem, tak i vzhledem k celé hlavě a k obličejovým proporcím. 1. malá, 2. střední, 3. velká

Přilehlost boltce: 1. přilehlý, 2. středně přilehlý, 3. odstávající:

přilehlý   odstávající
Obr. 84. Boltce

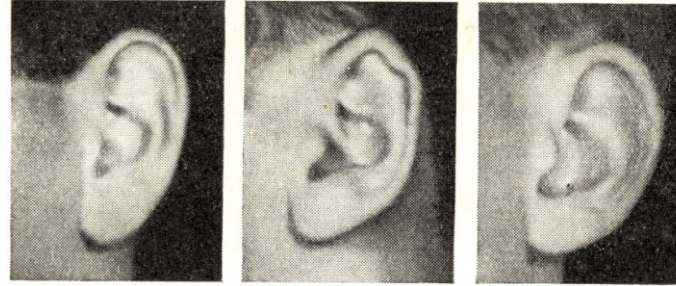
Umístění boltce na hlavě: 1. vysoko, 2. středně, 3. nízko. Je dáno nadušní výškou hlavy.

středně vysoko   nízko
Obr. 85. Umístění boltce na hlavě

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Celkový tvar obrysu boltce: 1. oválný, 2. hranatý, 3. zakulacený:

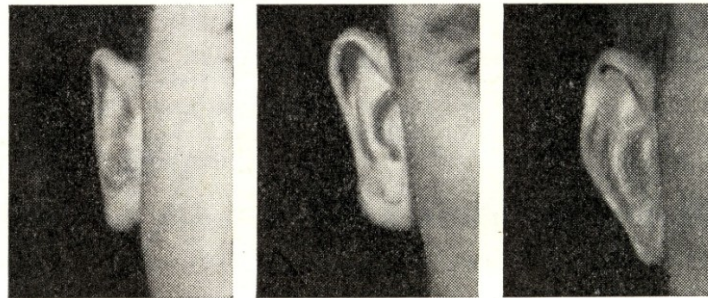
oválný

hranatý

zakulacený

Obr. 86. Celkový tvar obrysu boltce

Plocha boltce: 1. rovinná, 2. konkávní, 3. konvexní:

rovinná

konkávní

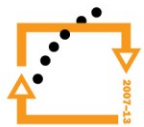
konvexní

Obr. 87. Plocha boltce

Tloušťka boltce vzadu: boltec je 1. slabý, 2. střední, 3. tlustý

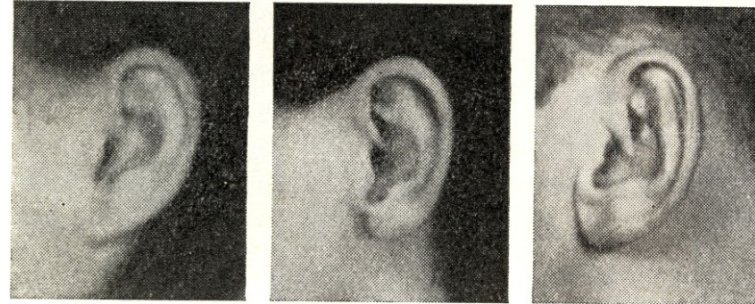
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Reliéf: 1. plochý, 2. střední, 3. silně modelovaný (hluboký):

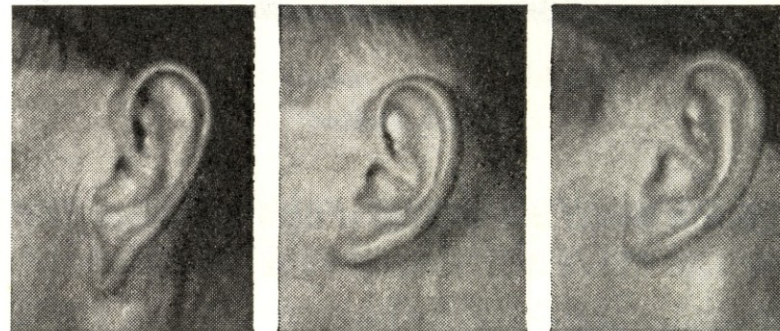
plochý

středně

silně modelovaný

Obr. 88. Reliéf ucha

Šířka helixu: 1. úzký, 2. střední, 3. široký:

úzký

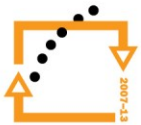
střední

široký

Obr. 89. Šířka helixu

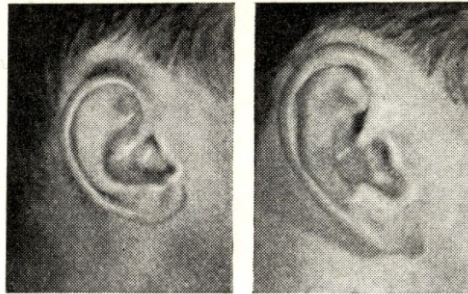

EVROPSKÁ UNIE

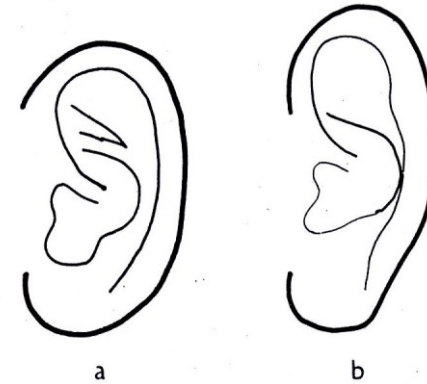

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Způsob zavinutí helixu: 1. rovnoměrné (pravidelné), 2. nepravidelné:

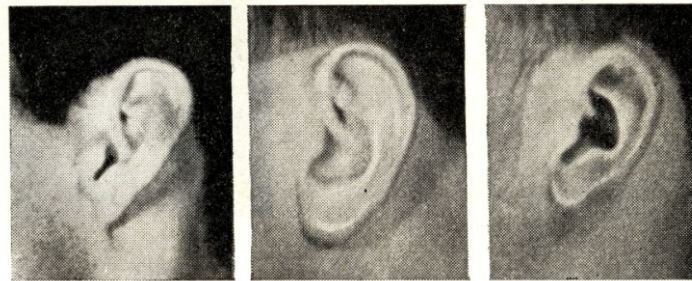

rovnoměrné   nepravidelné
Obr. 90. Způsob zavinutí helixu

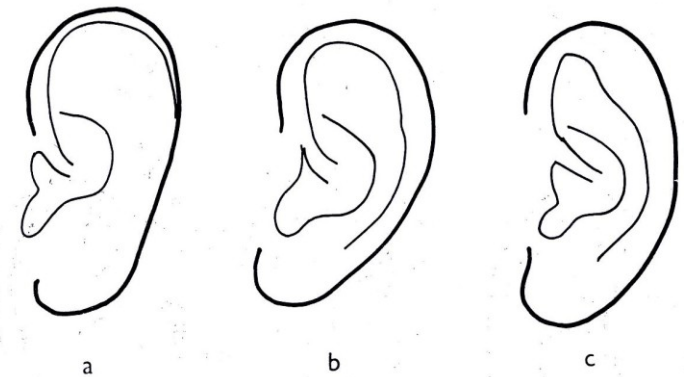

Obr. 32. Zavinutí helixu pravidelné
a nepravidelné

Zavinutí helixu: 1. slabé, 2. střední, 3. silné:

slabé   střední   silné
Obr. 91. Zavinutí helixu

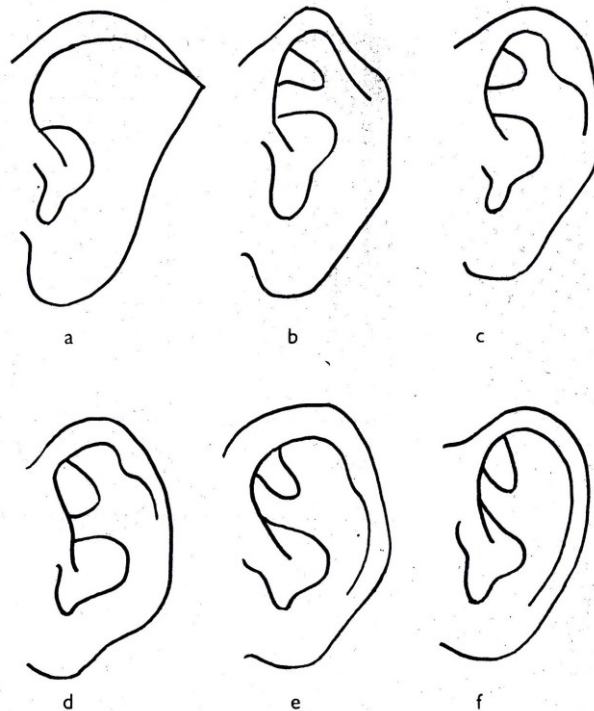

Obr. 30. Proměnlivost helixu. Helix slabě (a), středně (b)
a silně (c) vyvinutý

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Darwinův hrbolek: zbytek původního hrotu boltce, je typický pro ušní boltce většiny primátů

a) makakové ucho, b) cerkopitekové ucho, c) silně zašpičatělý hrbolek, d) zaoblený hrbolek, e) hrbolek naznačen, f) Darwinův hrbolek chybí. Výskyt Darwinova hrbolku nebývá symetrický, určujeme ho proto na obou boltcích:

Obr. 93. Velké tuberculum
Darwini

Obr. 31. Proměnlivost Darwinova hrbolku: a) makakové ucho, b) cerkopitekové ucho, c) silně zašpičatělý Darwinův hrbolek, d) zaoblený hrbolek, e) naznačený hrbolek, f) Darwinův hrbolek chybí (Premen: Martin R., 1914)

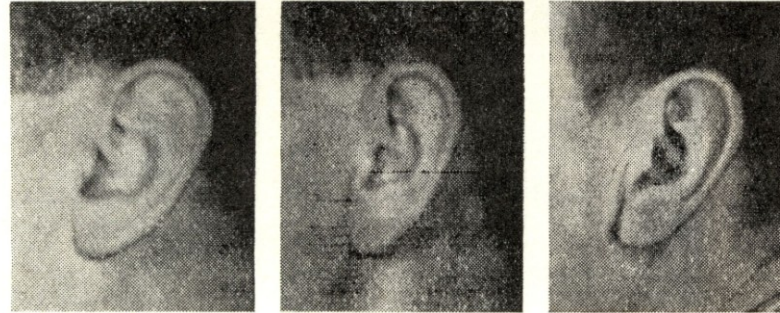
EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Reliéf anthelixu: 1. plochý, 2. střední, 3. silně modelovaný:

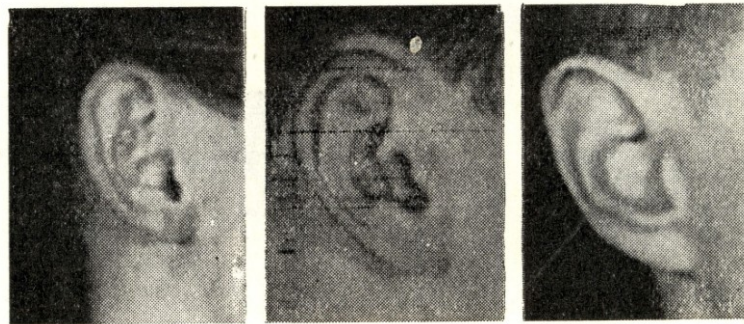
plochý

střední

silně modelovaný

Obr. 94. Reliéf anthelixu

Velikost tragu: 1. malá, 2. střední, 3. velká:

malá

střední

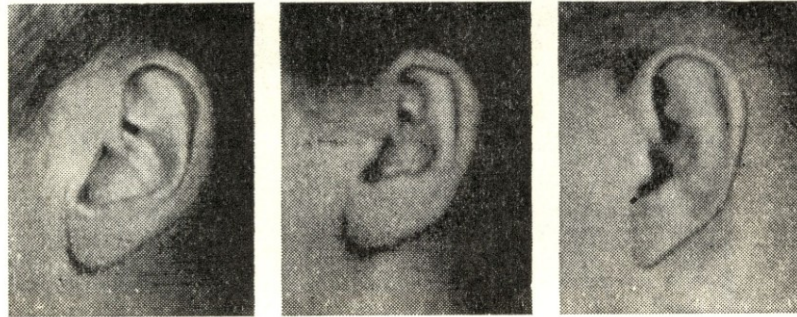
velká

Obr. 95. Velikost tragu

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Tvar tragu: 1. plochý, 2. zakulacený, 3. hrotitý

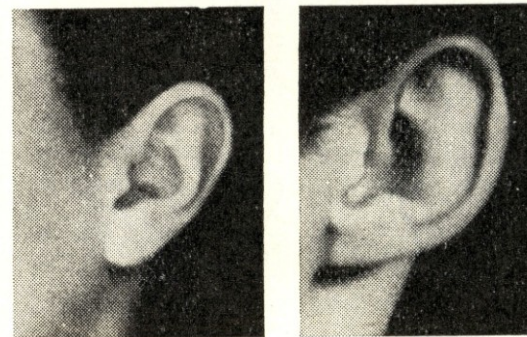
plochý

zakulacený

hrotitý

Obr. 96. Tvar tragu

Hrboly na tragu: tragus je 1. jednohrbolový, 2. dvouhrbolový

jednohrbolový

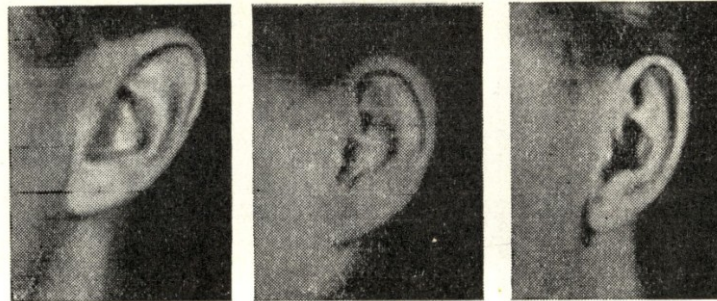
dvojuhrbolový

Obr. 97. Tragus

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Velikost antitragu: 1. malý, 2. střední, 3. velký

Tvar antitragu: 1. plochý, 2. zaoblený, 3. hrotitý:

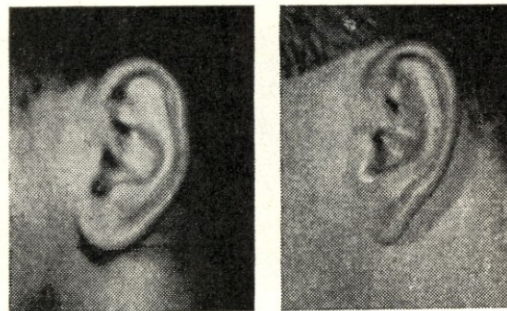
plochý

zaoblený

hrotitý

Obr. 98. Tvar antitragu

Incisura intertragica: 1. okraje rovnoběžné, tvar písmene U, 2. okraje rozbíhavé, tvar písmene V:

s okraji rovnoběžnými

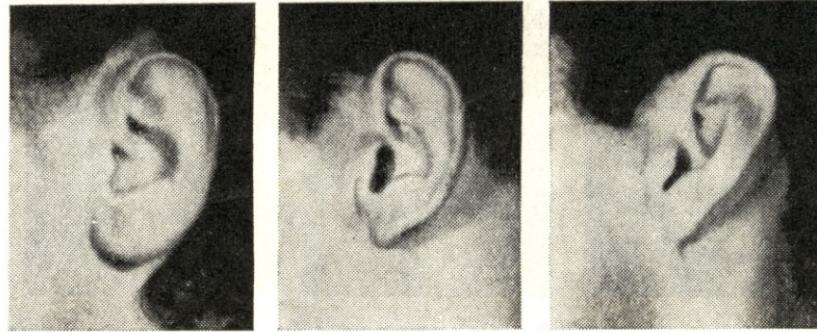
s okraji rozbíhavými

Obr. 99. Incisura intertragica

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Hloubka incisura intertragica: 1. mělká, 2. střední, 3. hluboká:

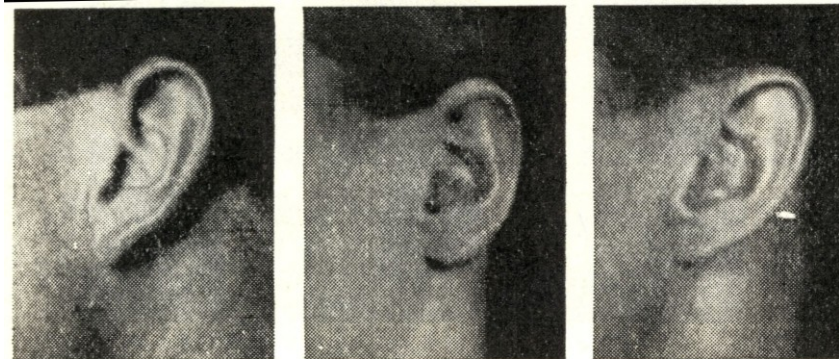
mělká

střední

hluboká

Obr. 100. Hloubka incisura intertragica

Šířka incisura intertragica: 1. malá, 2. střední, 3. velká:

malá

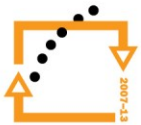
střední

velká

Obr. 101. Šířka incisura intertragica

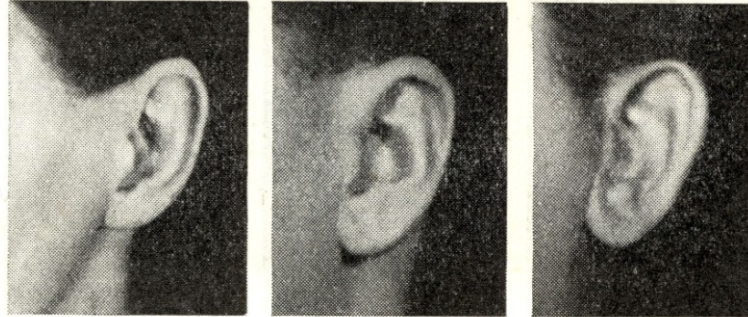

EVROPSKÁ UNIE

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Velikost lalůčku: lalůček je 1. malý, 2. střední, 3. velký:

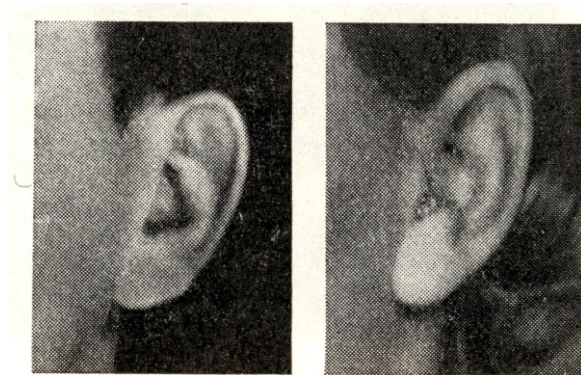
malý

střední

velký

Obr. 102a. Velikost lalůčku

Tloušťka lalůčku: 1. tenký, 2. střední, 3. tlustý

tenký

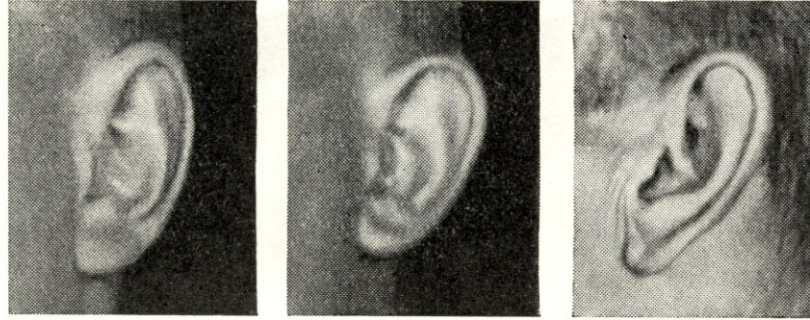
tlustý

Obr. 102b. Tloušťka lalůčku

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Rýhy a vrásky na lalůčku: 1. lalůček je hladký, 2. má jednu rýhu, 3. má více rýh, event. je vrásčitý:

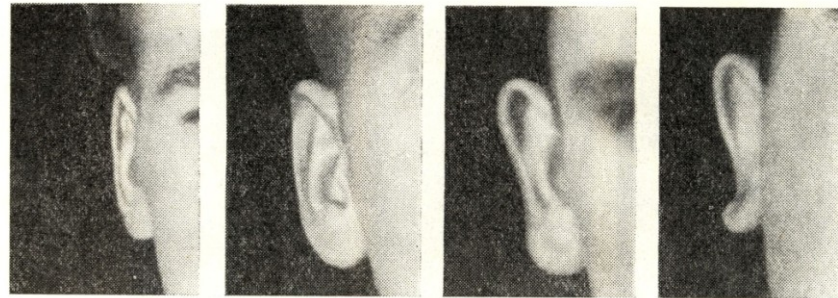
hladký

s jednou rýhou

s více rýhami

Obr. 103. Lalůček

Postavení lalůčku vzhledem k rovině celého boltce: 1. pod rovinou boltce, 2. v rovině, 3. středně vyčnívající do stran, 4. silně vyčnívající do stran:

pod rovinou
boltce

v rovině
boltce

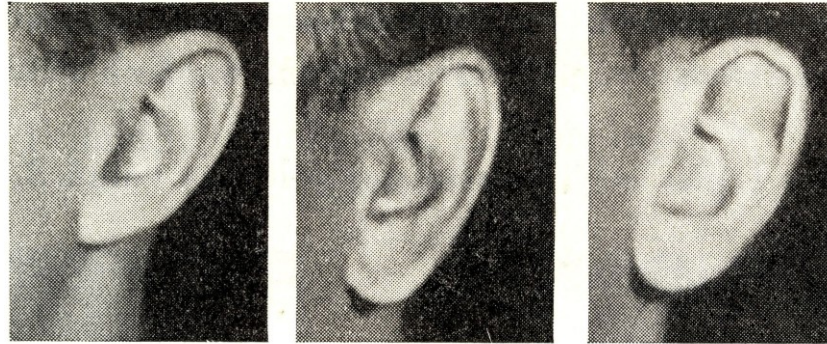
středně
vyčnívající do stran

silně

Obr. 104. Postavení lalůčku

I. POPISNÉ ZNAKY NA HLAVĚ

Dolní okraj lalůčku: 1. přirostlý, 2. méně než polovina volná, 3. více než polovina volná:

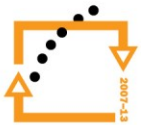

přirostlý   méně než 1/2 volná   více než 1/2 volná

Obr. 105. Dolní okraj lalůčku

EVROPSKÁ UNIE

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Kůže

Při velmi hrubém orientačním určování barvy kůže u naší populace se vystačí s třístupňovým rozdělením na 1. světlou, 2. střední, 3. tmavou, dále se označí, zda se vyskytují pihy nebo ne. Barvu kůže pozorujeme většinou na vnitřní straně předloktí, kde je částečně vyloučen vliv oslunění.

K objektivnímu zjišťování se používají různé tabulky, buď barevně tištěné na papíře nebo zhotovené ze skla nebo porcelánu. Tyto vzorníky však mají tu nevýhodu, že nevystihují přirozený sametový lesk kůže. Pro objektivní posouzení barvy kůže byla zavedena metoda **reflekční spektrofotometrie**, dovolující exaktně určit úroveň pigmentace.

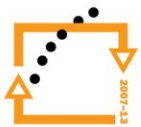
Vyvinutí svalstva: 1. špatné, 2. střední, 3. dobré.

Špatné vyvinutí svalstva se vyznačuje malým objemem a slabým vytvořením typických kontur. **Střední vyvinutí** předpokládá již naznačenou konturu některých svalů, zejména dvouhlavého svalu pažního. **Dobré vyvinutí** svalstva se vyskytuje u lidí, kteří mají jasný svalový reliéf zřetelně viditelný při prohlídce postavy, objemově jsou svaly dobře vytvořené a silné.

Podle pružnosti rozeznáváme: 1. svaly málo pružné, které při stisku lze lehce zmáčknout a které se tlaku poddávají, 2. středně pružné, 3. pružné, které kladou tlaku tvrdý odpor.

EVROPSKÁ UNIE

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Masívnost kostry na živém člověku hodnotíme podle všech jejích rozměrů, zejména přihlížíme k masívnosti klíční kosti, lopatky a k velikosti jednotlivých výběžků kostry, které se buď pozorují nebo palpují.

Rozeznáváme 3 stupně: 1. gracilní, 2. střední, 3. masívní

Délka krku: 1. krátký, 2. střední, 3. dlouhý. Vyšetřovaného pozorujeme z profilu i zepředu.

Sklon ramen se určuje nejdříve zezadu, pak zepředu.

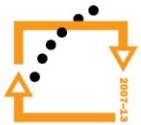
Rozeznáváme 1. silně skloněná ramena

2. úměrně skloněná ramena

3. rovná ramena.

EVROPSKÁ UNIE

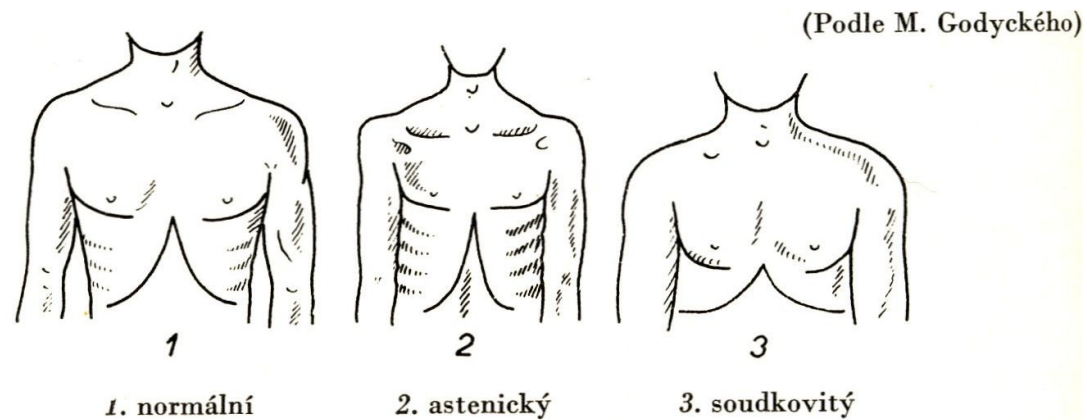
II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Hrudník

Profil hrudníku vpředu: 1. silně klenutý, 2. mírně klenutý, 3. téměř přímý. Pozorování se provádí ze strany, proband stojí ve stoji spatném a klidně dýchá.

Délka hrudníku: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Pozorujeme ze vzdálenosti 2 m, proband stojí obličejem proti světlu. Jde o vzdálenost od *jugulare až k dolnímu okraji žeber.

Tvar hrudníku: 1. normální, 2. astenický, plochý, úzký, s velkými mezižebními vzdálenostmi, má ostrý epigastrický úhel, 3. soudkovitý, krátký hrudník s téměř vodorovnými žebry, s malými mezižebními vzdálenostmi a s tupým epigastrickým úhlem:

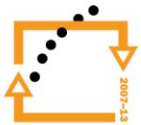

Obr. 115. Typy hrudníku

*jugulare=suprasternale – bod ležící na horním okraji hrudní kosti v mediánní rovině

EVROPSKÁ UNIE

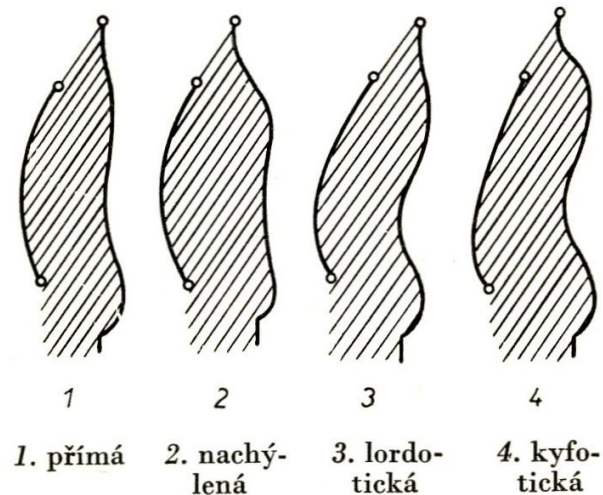

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Obrys břicha z profilu: 1. vpadlé, 2. přímé, 3. vystupující. První typ se vyznačuje tím, že stěna břicha pozorovaná z profilu je konkávní vzhledem k pánvi a dolním okrajům žebér, u druhého typu je rovná a příčný řez mírně zaokrouhlený. Vystupující břicho je v příčném řezu zaokrouhlené.

Poloha lopatek: 1. šikmo postavené lopatky neboli rozbíhající se, 2. střední, 3. rovnoběžné s páteří. Jde o postavení mediálních okrajů lopatek k páteři.

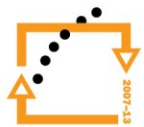
Kontura páteře: 1. přímá, s malou krční a bederní lordózou i kyfózou, 2. nachýlená, která se vyznačuje velkou krční a malou bederní lordózou, 3. lordotická, s velkou lordózou bederní a malou krční, 4. kyfotická, která má velkou lordózu jak krční, tak bederní, v důsledku čehož vystupuje hrudní kyfóza:

Obr. 116. Kontura páteře

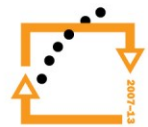

EVROPSKÁ UNIE

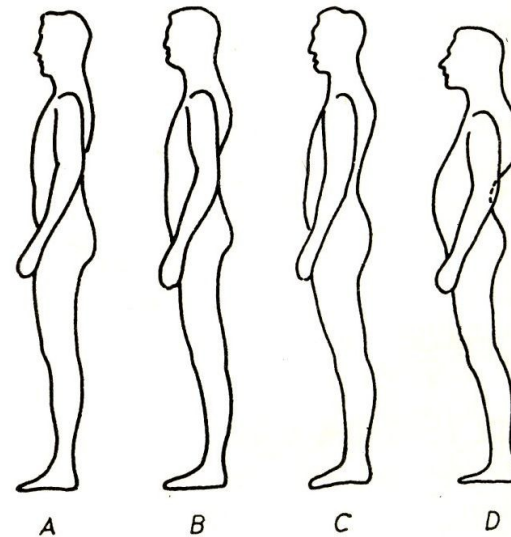

EVROPSKÁ UNIE

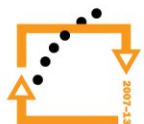
II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Držení těla se hodnotí podle L. T. Browna. Probanda pozorujeme z profilu. **Typ A** představuje nejlepší držení těla. Osy procházející hlavou, trupem a stehny leží v jedné přímce. Hrudník je správně klenutý, břicho ploché a zatažené, křivka zad je mírně vyznačena. U **typu B** je držení těla slabě rozděleno ve tři části. Osa hlavy a nohou se kloní mírně dopředu, osa trupu dozadu. Hlava je trochu přesunuta, hrudní kyfóza vystupuje. U **typu C** jsou odchylky os jednotlivých partií těla od přímé linie ještě znatelnější než v případě B. Hrudník je plochý, břicho vystrčené, silná bederní lordóza, osa nohou je zřetelně předkloněna dopředu. **Typ D** představuje nejhorší držení těla, kdy hlava je silně nakloněna dopředu, před hrudník, a páteř se vyznačuje velkou hrudní kyfózou a bederní lordózou.

Obr. 117. Typy držení těla podle L. T. Browna

(Podle G. Bulgakové)

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Horní končetina

Relativní délka horní končetiny: 1. malá, 2. střední, 3. velká.

Velikost vlastní ruky (relativní): 1. malá, 2. střední, 3. velká.

Délka prstů (relativní): 1. malá, 2. střední, 3. velká.

Vzájemný poměr II. a IV. prstu (prominence): 1. II. prst je kratší než IV., typ ulnární, 2. oba prsty jsou stejně dlouhé, 3. IV. prst je kratší než II., typ radiální. Při sledování tohoto znaku je nutné, aby probandova ruka ležela na pevné podložce a aby osa celého předloktí byla v jedné přímce s osou dlaně procházející III. prstem. U žen je prominence II. prstu skoro stejně častá jako u IV. prstu. U mužů spíše převládá prominence IV. prstu.

Tvar prstů: 1. kónické – od své báze se k nehtu neustále zužují

2. rozšiřující se – krajina nehtu je širší než báze

3. kvadratické – po celé délce zachovávají stejnou šířku

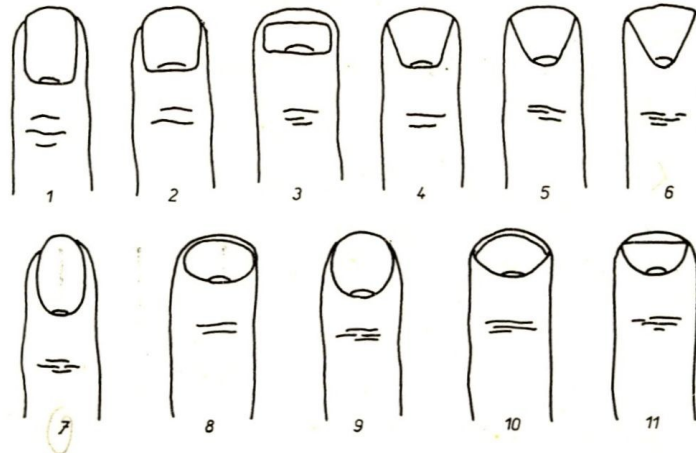
4. paličkovité – prst v krajině nehtu je rozšířen do paličkovitého tvaru. Tento jev může mít buď podklad dědičný, nebo může vzniknout sekundárně jako průvodní znak některých chorob (plicních, oběhových apod).

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Obrys hřbetu ruky: 1. sbíhavý k prstům, 2. rozbíhavý, 3. rovnoběžný

Tvar nehtů: je velmi rozmanitý, používá se schématu D. M. Koennera, kde se na 11 typech tvaru nehtů hledá přibližně podobný tvar nehtů probandových. Ne vždy všech 10 prstů rukou jednoho člověka patří témuž typu.

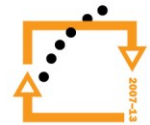
Obr. 120. Typy tvaru nehtů podle D. M. Koennera

Zakřivení nehtů příčné (transverzální): 1. malé, 2. střední, 3. velké.

Zakřivení nehtů podélné (longitudinální): 1. malé, 2. střední, 3. velké. Toto zakřivení je vždy menší než příčné.

EVROPSKÁ UNIE

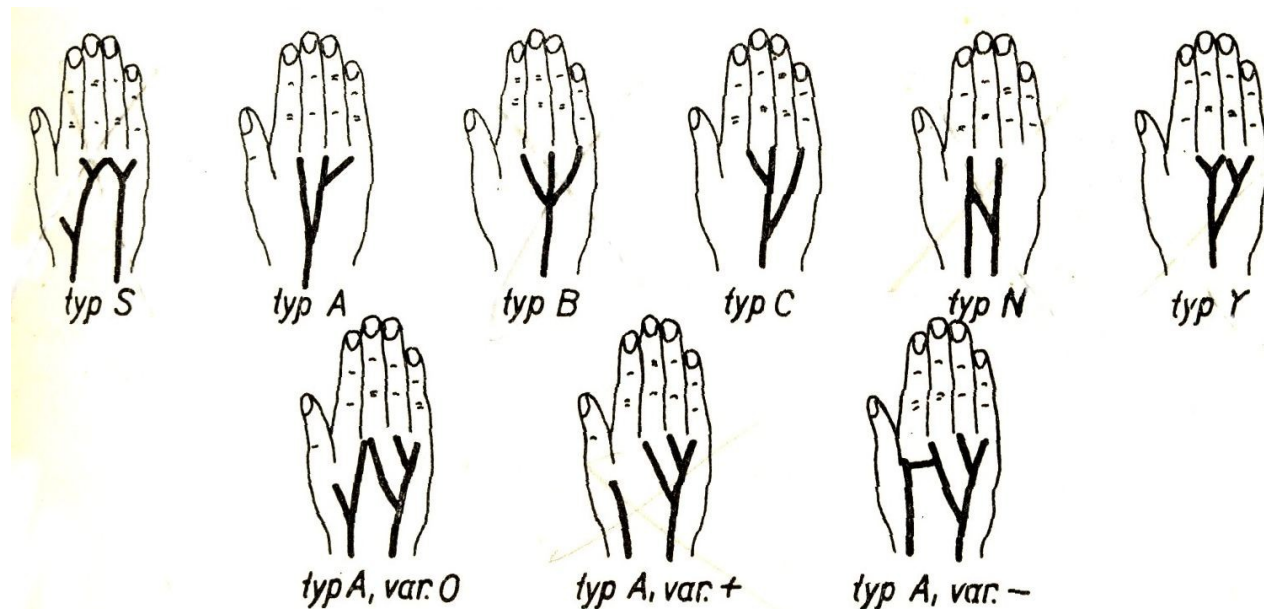

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Velikost lunuly: 1, malá, 2. střední, 3. velká, 4. chybí. Největší lunula je vždy na palcích.

Typy větvení podkožních žil na hřbetu ruky. Hřbet ruky poskytuje velmi charakteristické obrazce, které se u jednotlivců liší a které je možno řadit do několika schémat.

J. Suchý navrhl klasifikaci žilné kresby na hřbetu ruky na tyto typy:

Obr. 121. Klasifikace žilné kresby na hřbetu ruky podle J. Suchého

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Dolní končetina

Poloha os dolní končetiny:

- 1. typ 0**, varózní postavení, při kterém ve stoji spatném je mezera mezi koleny vzniklá tím, že osa stehenní kosti a osa kostí bérce svírají úhel otevřený dovnitř.
- 2. přímá poloha os**, osy kostí stehenních a bércových tvoří jednu linii.
- 3. typ X**, valgózní postavení. Je to opak varózního postavení, neboť kolena jsou u sebe, osy stehenní kosti a kosti bérce svírají úhel, který je otevřený ven.

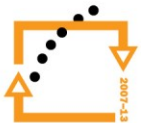
Varózní i valgózní postavení dolních končetin je možné dále rozlišovat ještě na 3 typy: 1. malé, 2. střední, 3. velké.

Relativní velikost nohy: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Ženy mívají o něco menší nohu než muži, i když dosáhnou stejné výšky.

Šířka nohy: 1. úzká, 2. střední, 3. široká.

EVROPSKÁ UNIE

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

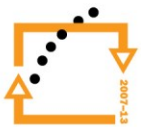
Klenutí nohy: 1. vysoké, 2. střední, 3. nízké (plochá noha). Nejlépe je možné zjišťovat klenutí nohy při pořizení otisků plosek a srovnáváním těchto otisků se schémata:

Varianty otisku chodidla

EVROPSKÁ UNIE

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Morfologické typy nohou podle Kučery:

Obr. XI.2 Morfologické typy nohou (upraveno dle Kučery et al., 1994)

EGYPTSKÁ

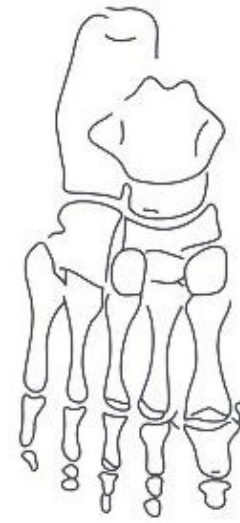
Nejdelší palec
(nebo palcový
metatarsus)

ŠIROKÁ

Palec a nejméně
první dva prsty
stejně dlouhé

ANTICKÁ

Nejdelší 2. nebo 3. prst
(nebo metatarsus),
případně oba stejně dlouhé

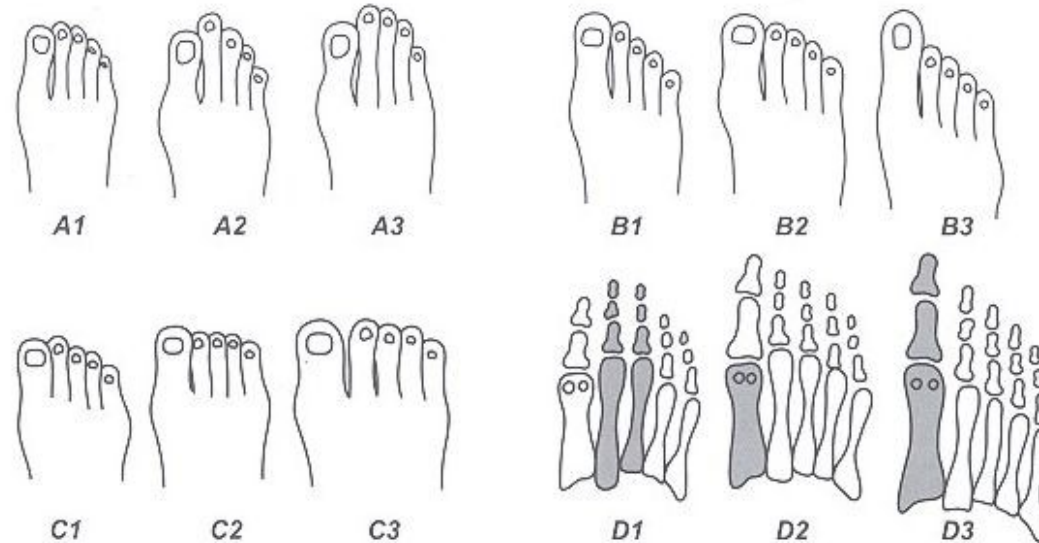
EVROPSKÁ UNIE

II. POPISNÉ ZNAKY NA TĚLE

Morfologické typy nohou podle délky metatarzů a článků prstů:

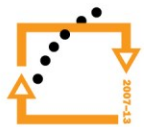
Obr. XI.1 Morfologické typy nohy dle délky metatarzů a článků prstů (upraveno dle Dungla, 1989)

- A1, A2 obvyklé typy řecké nohy
- A3 řecký typ s neobvykle dlouhými prsty
- B1, B2 obvyklé typy egyptské nohy
- B3 hypertrofie palce u egyptské nohy
- C1, C2 obvyklé typy kvadratické nohy
- C3 kvadratická noha s hypertrofií malých prstů
- D1 metatarzofalangeální převaha u řeckého typu nohy
- D2 krátký I. metatarz u egyptského typu
- D3 metatarzofalangeální převaha u egyptského typu

EVROPSKÁ UNIE

III. POPISNÉ ZNAKY NA CHRUPU

Velikost zubního oblouku: 1. malá, 2. střední, 3. velká. Je míněna relativní velikost vzhledem k velikosti zubů. Je-li malý oblouk kombinován s velkými zuby, vznikají různé anomálie a zuby se překrývají. V opačném případě jsou zuby řídké.

Tvar zubního oblouku: 1. polokulovitě zaoblený, 2. poloeliptický, 3. parabolický, 4. hranatý (zlom se nachází v oblasti špičáků). Nejširší bývá zubní oblouk v místě 2. a 3. moláru.

Obroušení (podle Martina a Sallera): 0 = bez obroušení, 1 = sklovina obroušená, ale hrbolky jsou znatelné, 2 = na některých místech je vidět tmavší zubovinu, 3 = všechna sklovina žvýkacích ploch je obroušena, 4 = korunka je abradována až ke krčku.

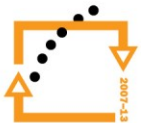
Barva zubů: 1. bílá, 2. žlutá, 3. namodralá, 4. nahnědlá.

Velikost jednotlivých zubů: 1. malá, 2. střední, 3. velká.

Jde o relativní velikost, která je většinou charakterizována velikostí zubů Evropanů. U dnešního člověka je první molár ve srovnání s druhým větší, u většiny fosilizovaných hominidů je tomu naopak.

EVROPSKÁ UNIE

III. POPISNÉ ZNAKY NA CHRUPU

Druhy artikulace chrupu:

Labidontie (ortogonie): klešťovitý skus. Dolní okraje incisivů se dotýkají. Obroušení je horizontální.

Psalidontie: nůžkovitý skus. Řezáky horní čelisti nepatrně přečnívají přes řezáky dolní čelisti. Obroušené plochy jsou šikmo dozadu nahoře směrem dopředu dolů skloněné.

Stegodontie: dolní řezáky jsou překrývány horními, které ční střežovitě dopředu.

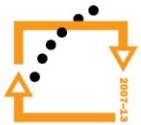
Opistodontie: silné zkrácení dolní čelisti, takže dolní řezáky stojí o 2 až 10 mm posunuty dozadu.

Hiatodontie: zuby horní a dolní čelisti se nedotýkají, takže mezi nimi vzniká mezera, která někdy sahá až k prvnímu premoláru.

Mandibulární prodentie: někdy též nesprávně zvaná progenie, znamená že dolní řezáky přečnívají přes horní.

EVROPSKÁ UNIE

ZÁKLADNÍ PRINCIPY DĚDIČNOSTI

Základní principy dědičnosti si ukážeme na jednom konkrétním znaku u člověka – **schopnosti srolovat jazyk**. Tento znak je **podmíněn pouze jedním genem**.

Schopnost rolovat jazyk jako příklad dědičnosti:

A) roluje x neroluje

RR rr

děti rolují

Rr

B) roluje x roluje

RR RR

děti rolují

RR

C) neroluje x neroluje

rr rr

děti nerolují

rr

D) roluje x roluje

RR Rr

děti rolují

RR nebo Rr

E) roluje x roluje

Rr Rr

děti rolují nebo nerolují

RR nebo Rr rr

F) roluje x neroluje

Rr rr

děti rolují nebo nerolují

Rr rr

EVROPSKÁ UNIE

Výstupem dnešního cvičení bude **3. protokol – Somatoskopie**

Protokol musí obsahovat:

- jméno studenta
- téma zpracovávaného protokolu
- zhodnocení somatoskopických znaků studenta

EVROPSKÁ UNIE

